

Den flygande holländaren

Den flygande holländaren

tragedi i fem akter

av Christian Lanciai (1996)

efter kapten Marryat.

Personerna:

Filip van der Decken
hans moder
hans fader, kapten Vilhelm van der Decken
Doktor Poots
Amine, hans dotter
Fader Seysen, jesuit
Lots Schriften
Kapten Kloots
Mynheer Stroom, superkarg
Hillebrandt, förste styrman på *Ter Schelling*
Matroser på *Ter Schelling*
Johannes, en lekfull björn
Mynheer van der Uyl
Tre redare
Kapten Tromp
Styrman Struys
Kapten Groots, skeppsbruten
en hel skeppsbruten besättning
Fader Mateo, portugisisk jesuit
Doktorn
Kapten Barentz
Styrman Krantz
en boer
Amiral Rymeland
Guvernören för Batavia
en fältskär
Den portugisiske kommandanten på Tidore
hans tjänare Pedro
ännu en kapten (*på resan till Goa*)
inkvisitorer
en knekt i Goa
kaptenen på *Nostra Señora da Monte*
en gammal sjöman

Dessutom oundgängliga matroser på samtliga fartyg,
samt (i Goa) talrika munkar och präster, inkvisitorer, soldater och publik.

Copyright © Christian Lanciai 1996

Den flygande holländaren

Akt I scen 1. Antwerpen.

Det inre av ett gammalt fint borgarhus i förfall.

Filip van der Decken, 19 år, och hans förpinta moder i 40-årsåldern, som ser mycket äldre ut.

Modern Min son, jag ber dig en sista gång: gå inte till sjöss!

Filip Mor, du vet inte vad du begär. Du kan inte kräva av mig att jag ska gå här hemma och mögla på landbacken och långsamt kvävas ihjäl i denna ruttna småborgerlighet, som förvandlar alla sina offer till småskurna krämare!

Modern Tänk på din gamla mor! Jag dör om du går till sjöss!

Filip Jag har alltid tänkt på dig, mor. Vill du då inte att jag en gång skall försörja dig? Vill du inte att det ska bli något av mig? Varför har du alltid hållit mig instängd här hemma?

Modern För din egen skull, min son, och för din fars skull.

Filip När ska du äntligen berätta sanningen? När ska jag äntligen få veta vad som finns i det där låsta rummet, som du aldrig låtit någon se och inte ens dig själv?

Modern Min son, det var där jag sista gången såg din far.

(Hon får en väldig hostattack och börjar hosta blod.)

Filip Mor, vad är detta? Du är ju sjuk! Jag ska genast hämta en doktor!
(springer upp.)

Modern Nej, min son, gör inte det. Det går över, såvida det inte är – döden.

Filip Vad är det du säger, mor?

Modern Doktor Poots har alltid lurat oss och är bara ute efter våra pengar. Han vill köpa vårt hus för att han tror att din fars skatt finns här inne i det låsta rummet. Folk tror så mycket.

Filip Vad finns i det låsta rummet?

Modern Ingenting.

Filip Varför är det då låst?

Modern För att skydda oss mot sanningen. *(får en ny hostattack med mera blod.)*

(Filip klappar om henne sakta och stannar ömt hos henne.)

Filip Borde du inte lägga dig?

Modern Det är dags nu. Jag har lidit färdigt. Jag har gjort allt vad jag kunde för att skydda oss mot din fars öde, men nu vill du också gå till sjöss som han. Allt vad jag levat för har varit förgäves.

Filip Vad har du i alla dessa år förtigit för mig, mor? Vad bär du på för fruktansvärda hemligheter?

Modern Din far är inte död, Filip.

Filip Vad säger du, mor? Men han förliste ju för tjugo år sedan! Han har ju aldrig kommit tillbaka! Hur kan han då leva?

Modern Han lever inte heller.

Filip (på knä) Mor, varför alla dessa mystifikationer?

Modern Han var inte en av oss. Han var holländare från Amsterdam. Holländarna är inte katoliker. De struntar i religionen och gör vad de vill. Din far var självsvåldigheten själv. Han gjorde precis vad som föll honom in.

Filip Vad gjorde han, mor? Gjorde han något förskräckligt?

Modern Ja, han gjorde något övermåttan förskräckligt.

Filip Är det inte dags att jag äntligen får veta något om sanningen?

Modern Om du tål att höra den. Själv har jag aldrig tålt den. Men det spelar ingen roll nu när jag skall dö.

Filip (ängsligt) Så får du inte säga, mor.

Modern Jag säger det, för det är så. Jag ska berätta hur det var när din far kom hem.

Han hade begivit sig ut på sin tredje resa till Indien. Den resan skulle ha gjort hans lycka, ty han hade lyckats köpa sitt eget fartyg, och han visste hur han skulle göra sig en stor vinst. Men en sådan resa tar aderton månader, och den tiden är lång för en sjömans hustru att vänta i land. Allra längst blir den tiden under vintern, när mörkret förlamar allt liv med skräck och kyla, och när stormarna aldrig upphör med sin råhet att gissla oss människor vid kusten. En sådan svart kväll befann jag mig (*reser sig och går till det plomberade rummet*) inne i det här rummet. Jag har aldrig varit inne i det sedan dess. (*öppnar det och går in.*) Där finns ett litet altare med madonnan, och jag låg som vanligt på knä framför det och bad (*sjunker ned på knä framför altaret*) när stormen började vira. (*Stormen börjar vira.*) Jag brydde mig inte om det. Det var som vanligt. Men plötsligt slogs fönsterrutorna upp (*fönsterrutorna slås plötsligt våldsamt upp av stormvinden*) och vinden kom tjutande in med stormen i rummet. Jag reste mig upp för att stänga fönstren, när en mörk och dyster skepnad kom drypande våt in genom fönstret. (*Så sker.*) Jag kände genast igen honom. Men han var härjad, fruktansvärt härjad. Det var din far. (*vill skynda fram för att omfamna vålnaden.*)

Fadern Rör mig inte! Ty jag är icke av denna världen! Detta enda besök beviljades mig hos dig, min hustru, bara för att du skulle få veta vad som hänt.

Modern Vilhelm!

Fadern Catherine! Ta dig samman!

Modern (*omfamnar honom krampaktigt*) Du är kall som ett isberg! Men ingenting kan kyla ner en hustrus kärlek! Vilhelm! Tala till mig!

Fadern Jag varnade dig. Nu är det för sent. Du blir aldrig mera frisk efter detta. När vår son har vuxit upp och även han beslutar sig för att gå till sjöss mot din vilja, då är din stund kommen. Då kommer jag tillbaka för att hämta dig. Då skall du förlora både mig och din son. Men fram till dess i sjutton år skall du dra dig fram genom ett bittert liv av bara sjukdom och lidande.

Modern Vilhelm! Hur kan du vara så grym!

Fadern Det är inte jag som är grym. Det är ödet, det alltid orättvisa ödet. Hör nu vad som hände mig.

Du vet att jag var en man som aldrig kunde ge upp. Ju fasligare prövningar jag utsattes för, ju grymmare spratt ödet spelade mig, desto fastare och oryggligare blev mitt motstånd. Så var det vid Godahoppsudden. Jag var på väg hem till dig med min härligaste last av saffranstyger och kostbara kryddor, härliga konstverk och ädelstenar, otroliga mästerverk av elfenben och jade, pärlor och guld, men stormarna vid Godahoppsudden ville inte släppa förbi mig. Vi kämpade i tre veckor, och flera man strök med. Desto högre svor jag och rev i seglen och tuggade i rodret och höll ut. Men hela besättningen ville vända tillbaka och invänta lugnare väder. "Låt vädret bli dubbelt värre!" svor jag. "Det ska aldrig få stoppa mig! Ty min hustru väntar, och min lille pilt, som inte ens är två år gammal!"

Då fanns där en lots, som sade till mig likt en orm: "Du kommer aldrig hem mera." Han sade det så lömskt, och det gjorde mig alldeles infernalisk av raseri. Han blev skrämmd av min vilda vrede och skrek till besättningen: "Bind honom! Han är galen! Vi går alla under om han får sin vilja fram!"

Då grep jag honom i kragen och ryckte upp honom och slog honom vilt, så här, om och om igen! Och bröllopsringen på mitt finger, med en sällsynt stor diamant från Godahoppsudden, rev upp sår på hans kinder. Då kastade jag honom ifrån mig, så våldsamt, att han tumlade över bord.

(*lugnare*) Det var inte meningen. Då förstod jag att jag hade gått för långt. Besättningen samlade sig hotfullt omkring mig, men de var slagna av fruktan. "Hörde du lotsens sista ord, kapten?" frågade mig styrman. "Nu kommer vi aldrig hem mer!"

"Förbanne mig om vi det gör!" skrek jag. "Ni seglar med mig, eller ni går i kvav med lotsen! Ni följer mig ner i helvetet, eller ni går under! Förstår ni? Ni har inget val! Mig eller helvetet! Mig eller undergången! För jag ger aldrig upp! Må jag vara förbannad, men jag kan aldrig ge upp!"

(lugnare) Och himlen hörde mig. Vi seglar därute ännu. Vi kämpar alltjämt med stormarna, jag och mina sjömän. Vi svävar mellan himmel och jord, mellan hav och land, mellan livet och döden, och vi kommer aldrig fram, varken till någon hamn eller någon kust, varken till någon stiltje eller till något levande väsen! Vi är alla döda för länge sedan, men vi kan aldrig dö! Vi är dömda för evigt av vår egen envishet att kämpa oss fram i vacuumet av stormens öga! Vi är förlorade och kan aldrig räddas!

Modern O min make! Vad är du väl för en fantom! Varför har du då kommit hit?

Fadern Ett enda hopp finns. Jag hann skriva ett sista brev innan jag förlorade all kontakt med verkligheten. Här är brevet. Läs det, och kanske att jag en dag trots allt kan förlösas från min egen förbannelse. Allt förgås, utom hoppet. Även för de djupast fallna i helvetets yttersta mörker finns hoppet kvar, om inte som annat så som en illusion.

(lägger brevet på bordet och går åter ut samma väg han kom in medan stormen dånar och fönstren slår som besatta.)

Modern Min make! Varför kom du hem om du bara kom med din förbannelse! Kom tillbaka! Jag står inte ut! *(skyndar efter honom mot fönstret. Åska, blix och knall. Hon slås tillbaka och störtar ner i golvet. Ligger där som orörlig.)*

(Reser sig sakta.) Sjukdom, lidande och död är allt som återstår mig nu – tills min son blir vuxen och går till sjöss som sin far och blir lika fördömd som han! Vad är det för ett liv som gör oss till sådana monster av vanvett och självsvåld? O Gud, hur kan du döma människorna så hårt! *(svimmar.)*

Filip Mor! Mor! *(skyndar fram)* Lämna mig inte, mor! Jag stannar hemma! Jag ska sköta om dig!

Modern (vaknar matt, pekar mot bordet) Där på bordet ligger ännu brevet oöppnat. Jag har aldrig läst det. Jag har aldrig orkat. Läs det, min son, och gå till sjöss och genomför din fars förbannelse och bittra öde! *(hostar blod igen ymnigt och dör.)*

Filip Mor! *(omfamnar henne krampaktigt.)* Mor! Förlåt mig! Kom tillbaka! Lämna mig inte! Inte nu! *(brister ut i gråt)* Förlåt mig! *(gråter bittert.)*

Brevet. Endast brevet kan rädda oss nu. Vad är det för en förbannad hemlighet som kommer med posten från andra sidan graven? Nej, jag kan inte röra ett så farligt budskap! Det är inte till mig! Det var till min mor, och hon är död! Skulle jag då förstöra det oöppnat? Vore icke det höjden av feighet – att vägra mottaga ett uppriktigt brev bara för att avsändaren är avliden? Vore det inte höjden av hjärtlöshet?

(sliter upp brevet.)

faderns röst Min älskade Catherine, Helvetet vrålar omkring mig nu och för evigt om inte.... om inte du eller min son kommer och delar mitt öde. Ty ensam kan jag aldrig rygga tillbaka eller erkänna mitt fel. Endast en som jag älskade, du eller min son, kan få mig att falla till föga för det mänskliga igen. Kom och uppsök mig om ni vågar! Då älskar ni mig verkligen, då skall jag ömka mig över mänskligheten och vara frälst.

Filip Far! Du har kallat mig! Jag kommer! Jag är din redan!

Fadern (mullrar i bakgrunden) Du kan aldrig finna mig. Det är för sent.

Filip Det är aldrig för sent! Havets stormar skall leda mig fram på den rätta vägen! En dag skall vi förenas!

Fadern Du vet inte vad du begär.

Filip (hoppfullt) Kärleken skall rädda oss båda!

(Det blåser och stormar infernaliskt. Det bultar på porten.)

Filip Vad var det?

(Det bultar igen.)

Det är verkligheten som knackar på dörren. Välkommen, verklighet! (*går ut ur rummet, stänger dörrarna och öppnar för gästen.*)

Doktor Poots!

Poots Förlåt att jag stör! Jag ville bara höra hur det stod till med fru van der Decken denna obehagliga afton.

Filip Hon har tyvärr just gått bort.

Poots Är det sant? Min arme son! Jag beklagar verkligen! Hur gick det till?

Filip Hon fick två stora blodstörtningar. Jag var hos henne hela tiden.

Poots Utan att kalla på läkare? (*undersöker henne.*)

Filip Hon ville det inte själv.

Poots Stackarn! Hon har slitit ihjäl sig. Ni har inte haft det lätt i livet, ni båda. Men oroa dig inte, min son. Vi skall ta hand om begravningen. Jag ska genast kontakta prästen. Och efter begravningen är det min högsta önskan att ni kommer till oss på middag.

Filip Oss?

Poots Jag och min unga dotter.

Filip Doktor Poots, jag är mycket tacksam för att ni vill hjälpa mig.
(*skakar hand med Poots. Denne börjar bestyra om liket.*)

Scen 2. En självgod borgares hem.

(*Filip på middag hos Poots.*)

Poots Skål, min vän! (*höjer sitt glas.*)

Filip (*besvarar skålen men utan uppriktighet.*)

Poots Ni är på er vakt emot mig, min unge vän van der Decken, och ni har anledning att vara det, då ni bara lärt känna mig som en sniken gnidare. Men vi har mera gemensamt än ni tror.

Filip Varför har ni bjudit mig på middag, doktor Poots? Jag har aldrig fått komma in i ert hus tidigare.

Poots Undrar ni inte varför?

Filip Det är just det jag undrar.

Poots Ni undrar, varför ni inte fått komma in hit tidigare? Ingen har någonsin fått komma in hit. Mitt hus har alltid varit stängt för utomstående. Men ni är nu som en son i familjen.

Filip Det är dukat för en tredje person.

Poots Jag undrade just när ni tänkte komma fram till det. Här är svaret på alla era frågor. (*ringer i en liten klocka.*)

(*Amine, doktor Poots vackra dotter, inträder.*)

Poots (*reser sig*) Får jag presentera min dotter Amine. Filip van der Decken.

Filip (*reser sig och hälsar blygt men med uppriktighet*) Jag visste inte att ni hade en dotter.

Poots Få vet om det. Det är det som är meningen.

Amine (*sätter sig*) Jag beklagar förlusten av er mor, Filip van der Decken.

Filip Var är er mor?

Poots Hon avled i främmande länder.

Filip Då sitter vi i samma båt, fröken Amine.

Poots Inte riktigt ännu.

Amine Min far lever ännu.

Poots Och ämnar så göra länge ännu.

Filip I främmande land, sade ni? Så ni har då rest utomlands, doktor Poots?

Poots Mer än ni tror. Jag är uppväxt där. Amine är född där.

Filip Får man fråga i vilket land?

Poots Zanzibar.

Filip Det låter exotiskt.

Poots Amines mor var muselmanska. Hon var dotter till en arabisk prins.

Filip Är ni då muselmaner?

Poots En klok fråga.

Amine Nej, vi är katoliker.

Poots Men genom min uppfostran hos en arabisk läkare nödgades jag bli muselman.

Amine Fars enda religion är i själva verket pengar.

Poots Jag har haft ett hårt liv, van der Decken. Som skeppspojke såldes jag som slav av moriska sjörövare när de tagit vårt fartyg och mördat de flesta ombord. Min enda chans att överleva var att spela med i spelet. Som slav hos en läkare måste jag bli muslim om jag någonsin skulle bli fri igen. Som muslim blev jag fri och läkare och gjorde en viss lycka. Beviset ser du här. (*visar på Amine.*) Hon är allt jag har. Jag har lyckats ge henne en skyddad uppfostran, men om Antwerpen fick veta om vår muslimska bakgrund och att Amines mor var en arabisk prinsessa skulle fanatikerna bränna ner vårt hus och fördriva oss. Jag litar på er tystnad, Filip van der Decken.

Filip Det kan ni lugnt göra.

Poots Men vad tänker ni göra nu när er mor är borta?

Filip Jag tänker fullfölja mina planer och gå till sjöss.

Poots Lämnade hon inte tillräckligt med pengar efter sig för att ni skulle kunna stanna hemma?

Filip Vad har ni med det att göra, doktor Poots?

Poots Förlåt mig, men om ni går till sjöss, vem skall då ta hand om ert hus?

Filip Ingen.

Poots Då blir det plundrat.

Filip Har ni ett bättre förslag?

Poots Hyr ut det. Till oss.

Filip Men ni har ju ett hus.

Poots Inte Amine.

Filip (tvekar) Vad menar ni?

Poots Filip, min dotter börjar bli fullvuxen. Vi vet att vi kan lita på er. Det finns ingen bättre man i Antwerpen åt min dotter än ni. Är ni intresserad?

Filip Men jag skall gå till sjöss.

Poots Desto trognare kan hon vara som hustru.

Filip Doktor Poots, detta kommer en aning plötsligt.

Poots Ni har själv bråttom ut på havet. Säg vad ni tänker och känner.

Filip Fröken Amine, jag skulle aldrig kunna säga nej till er.

Amine Om ni så snart går till sjöss kan detta vara en fördel i vårt unga förhållande.

Poots Ni hör. Hon är inte emot det. Hon kan se efter ert hus. Det handlar om att slå två flugor i en smäll. Ni har förlorat er mor och har ingen som kan se efter ert hus när ni är borta. Jag har en farligt vacker dotter i en farlig ålder. Hon behöver en man som kan skydda hennes farliga förflutna. Ni är som sänd till oss från ovan.

Filip Fröken Amine, kan ni älska mig som jag kan älska er?

Amine Mera!

Filip Det avgör nog saken.

Poots Så säg mig nu vad ni fick ärva.

Filip En anseelig förmögenhet. Amine behöver aldrig lida nöd i mitt hus.

Poots Vad mera? Mycket har pratats i staden om det förseglade rummet.

Filip Det är inte förseglat mer.

Poots Varför var det förseglat?

Filip Min mor fick där besök av min fars vålnad när han var död. Hon ville sedan aldrig mer gå in i rummet.

Poots Så han är verkligen död? Hans skepp försvann men hittades väl aldrig. Hans bortgång har väl aldrig bevisats.

Filip Om han som vålnad besöker min mor så att hon därefter aldrig mer vill sätta sin fot i det rum han uppträdde så måste han vara död, doktor Poots.

Poots Men ryktet har sagt något om att han lämnade henne ett brev. Inte lämnar väl vålnader skrivna brev till dödliga, Filip van der Decken?

Filip Vad vet ni om brevet?

Poots Så brevet existerar?

Filip Doktor Poots, ni trampar in i min familjs heligaste angelägenheter. Hit men inte längre!

Poots (torkar sig med servietten) Nåväl. Låt oss koncentrera oss på bröllopet. Tids nog blir allt fördolt uppenbart.

Filip Nöj er med det, doktor Poots.

Amine Far har verkligen trampat in. Herr Filip, jag föreslår att vi väntar med att gifta oss tills ni kommit hem från er första resa, så att ni först får pröva mig och se om jag kan duga till en sjömanshustru och om ni kan lita på mig.

Filip Jag tar er gärna på prov, fröken Amine.

Poots Trolovning alltså?

Filip Det ser så ut, doktor Poots. (*dricker ur sitt glas.*) Varken jag eller Amine tycks ha någonting emot det.

Amine Jag tror vi förstår varandra.

Filip Så känner jag det också.

Poots (reser sig och fyller på glaset) Alltså, förlovning! Skål för detta, mina båda älskade barn!

(*Filip besvarar skålen mera uppriktigt denna gång. Även Amine deltar men smuttar endast.*)

Amine Far, får jag tala ensam med Filip?

Poots Givetvis, min kära. Ni är ju förlovade nu. Det är inte mer än rätt, att ni nu får bekanta er med varandra. Ursäkta mig, Filip! (*drar sig diskret tillbaka och stänger efter sig.*)

Filip Kan du verkligen älska mig, Amine?

Amine Ja, om du berättar allt för mig.

Filip Vad misstänker du?

Amine Att du bär på ett stort lidande och ett ohyggligt öde.

Filip Det är egentligen bara en plikt.

Amine Då tror jag att den plikten är den värsta tänkbara.

Filip Du läser mig nästan som en öppen bok.

Amine Men jag kan inte tyda bokstäverna. Jag kan bara ana innehållet.

Filip Jag förstår inte själv min uppgift eller mitt öde ännu. Jag vet bara att jag måste gå till sjöss och leta efter min far någonstans på de sju haven, troligen i stormarna kring Godahoppsudden.

Amine Du sade att han var död.

Filip Han är död, men han lever. Det är det som är svårigheten.

Amine Då kanske jag verkligen är rätt person att hjälpa dig. Min mor gav mig en enda sak i arv. Hon lärde mig sin egen spådomskonst.

Filip Fungerar den?

Amine Bara om den måste fungera. Vad var det för ett brev, Filip?

Filip Ett fruktansvärt brev. Ett fasansfullt brev från andra sidan graven.

Amine Låt mig få läsa det.

Filip Nej, aldrig, Amine. Min mor fick aldrig mera frid i livet efter det brevet. Det lidandet vill jag bespara dig.

Amine Men jag vill dela allt med dig.

Filip Även min fars förbannelse, Amine, som ingen av oss har förtjänat? Bara jag kan rädda honom, Amine, ty min mor är död. Du kan aldrig rädda honom. Bara min mor och jag kunde ha gjort det.

Amine Hur och från vad?

Filip Från hans öde att ständigt rasa som en galen fantom mellan livet och döden utan att någonsin finna hamn eller ro varken i detta livet eller nästa.

Amine Så han är en osalig ande, en demon?

Filip Någoting ditåt.

Amine Då kan kanske jag hjälpa honom ändå. Jag fick många konster med spådomskonsten från min mor, bland annat konsten att ta kontakt med andar.

Filip Har Gud själv sänt dig i min väg?

Amine Det verkar så. Eller din mor.

Filip Det ser onekligen så ut. *(Det ringer på dörren. Man hör doktor Poots öppna och säga: "Stig in! Stig in!")*

Filip Vem är det?

Amine En högst ovälkommen gäst i detta ögonblick.

Filip Du reagerar starkt. Vem kan störa dig så, Amine?

Amine Det är den där jesuiten.

(Poots kommer plötsligt in med fader Seysen.)

Poots Förlåt att jag stör, mina barn, men ni måste absolut träffa fader Seysen, vår jesuitpastor.

Seysen (helt i svart, mager och olycksbådande) Jag hörde att ni förlovat er. Jag ber att få gratulera. Men är det inte lite väl snabbt efter er moders bortgång, Filip van der Decken?

Filip (håller Amines hand under sin arm) Tvärtom. Min mor hade själv velat det. Kan ni viga oss, fader Seysen?

Seysen Gärna det, men inte så omedelbart. Lysningen tar några veckor. Och allra först måste fröken Amine döpas och upptas i den enda sanna tron.

Filip Mitt skepp seglar tidigast om tre månader. Vi har den tid som behövs.

Poots Kära Amine, detta kommer som en extra glad överraskning! Har ni verkligen redan bestämt er för bröllopet?

Amine Ja, far, vi vill det gärna, efter alla behövliga formaliteter.

Seysen Mitt barn, ni måste bli döpt först av allt.

Amine Jag är medveten om det.

Seysen (till Poots) Hon går med på det. *(till alla)* Då är saken klar. Jag ska inte störa er mera. Men jag återkommer för att med varsam hand föra in unga fröken Amine i vår allena saliggörande kyrka. Tack så länge, och förivra er bara inte, barn! *(avlägsnar sig.)*

Poots (efter att ha nästan kört ut honom) Den där svartrocken går mig på nerverna!

Filip Har han någon hållhake på er?

Amine Han har alltid bevakat far som en gam sitt byte.

Filip Är det sant?

Poots Han betraktar oss som stadens enda hedningar, fastän jag formellt är katolik. Men jag har uppfostrat min dotter som en fritt och självständigt tänkande mänska, och hon har föraktat mig för att jag fallit till föga för och kysst korset. Men jag var tvungen. Annars hade jag aldrig fått praktisera.

Amine Min mors blod förnekar sig inte i mig, Filip. Jag blir aldrig katolik.

Filip Inte ens för min skull?

Amine Må min kropp då bli det, men aldrig min själ.

Poots Förstår du nu min taskiga sits, Amine? Ni får inte gifta er om du inte blir katolik! Jag fick inte arbeta om jag inte blev det!

Amine Jag förstår dig, far. Det är ett förbannat hyckleri, hela kyrkan!

Poots Schh! Säg aldrig så högt mera! Kyrkan har världens längsta öron. Om fader Seysen fick höra det skulle vi båda bli brända på bål.

Amine Nej, bara jag, far, för jag står för mina åsikter, men det gör inte du.

Poots Stå för vad fan du vill, bara ni blir katoliker! (*avlägsnar sig på nytt.*)

Filip (tar båda hennes händer mot sitt bröst) Vill du gifta dig med mig, Amine?

Amine Ja, Filip.

Filip Du blir då även gift med min förbannelse.

Amine Din fars. Och vi skall klara av den.

Filip Tror du vi klarar det?

Amine Filip, ingen klarar i längden någonting ensam. Men om man bara är två klarar man av vad som helst.

Filip Jag tror mera på det än på fader Seysens katolska kyrka.

Amine Då har du rätt religion, Filip.

(*De kyssas.*)

(*Det ringer på nytt på dörren. Genast dämpas belysningen en nyans och blir något kallare och mörkare. Filip och Amine säger inget men ser på varandra, som om de båda kände samma hot.*)

Poots (röst utanför) Jo, han är här. Ni har kommit rätt.

Filip (lågmlt) Det måste vara till mig. Men vem kan veta att jag är här?

Poots Filip, förlåt att jag stör igen, men du har fått besök.

Filip Av vem?

Poots Jag vet inte riktigt. Han säger sig vara lots på ditt fartyg.

Schriften (stiger oförskämt in, en liten vederstygglig enögd sjöman med stor guldring i ena örat och något av döden över sig.) Hi-hi-hi! (*flinar ständigt*) Filip van der Decken, förmodar jag? (*sträcker fram en kall vit hand.*)

Filip (fattar den motvilligt) Med vem har jag den äran?

Schriften Jag är lots på *Ter Schelling*, skeppet som vi ska segla tillsammans med! Hi-hi! Jag kommer för att meddela er, att ni fått hyra ombord som andre styrman. Men kapten Kloots vill träffa er i Amsterdam för underteckning av kontraktet. Kontraktet med döden, hi-hi-hi!

Filip Vad menar ni, herr?

Schriften Schriften är mitt namn. Lots Schriften. Jag menar bara, att vore det inte bättre för er att stanna hemma, när ni ju ska gifta er och allt? (*indikarar menande Amine och flinar vedervärdigt.*)

Filip Sedan när har ni så plötsligt blivit min familjäre rådgivare?

Schriften Jag tänker bara på ert bästa! Stanna hemma, Filip, innan det är för sent! Hi-hi!

Amine Ni verkar ha överlevt många skeppsbrott själv, herr Schriften.

Schriften Alltför många.

Amine Då är kanske Filip i goda händer om han seglar med er.

Schriften Alltför goda, hi-hi! Ni anar inte hur skyddad han är genom mig! Men vad har han där ute på havet att göra? Där finns bara stormar och mörker och sjukdom och död och vad som värre är, hi-hi!

Filip Tack för er varning, Schriften. Ni har utfört ert ärende. Nu kan ni gå. Hälsa kapten Kloots att jag kommer.

Schriften (bugar sig sardoniskt) Välkommen till det stora skeppsbrottet, hi-hi!

(*går lika plötsligt som han inträdde. Det varma ljuset återvänder.*)

Filip Hu! (*ruskar på sig, som för att skaka av sig något obehagligt.*)

Poots Är det sådana kadaver du ska segla med, Filip? Då är jag nästan benägen att hålla med honom om att du hellre borde stanna hemma.

Filip Vad kände du för en sådan lots, Amine?

Amine Han var inte av denna världen.

Poots Nej, han kom snarare direkt från något sjunket fartygs kölsvin.

Filip En extra utmaning för mitt företag. Jag kan inte backa nu.
Amine Nej, det kan du inte, Filip.
Poots Men det strider mot allt förnuft.
Filip Över vissa domäner, doktor Poots, har inte förnuftet någon makt, då de kräver högre ansträngningar än blott mänskliga. Jag reser till Amsterdam i morgon.
Poots Då hinner vi ta ut lysning före det.
Filip (omfamnar Amine) Ja, ingenting kan hindra vårt äktenskap, Amine, inte ens en djävul från andra sidan graven.
Poots (tillfredsställd, medan Filip och Amine omfamnas) Över denna kärlek råder åtminstone förnuftet.

Scen 3. Ett hamnkontor i Amsterdam.

Kapten Kloots (sitter och skriver. Det knackar.) Stig in!

Filip (stiger in)

Kloots Välkommen, Filip van der Decken. Alla era papper är klara, och det är en ära för oss att få ha er ombord på *Ter Schelling*. Ni kunde inte ha haft ett bättre vitsord än er fars goda rykte. Han var en av de bästa sjömännen på de sju haven.

Filip Vet ni något om honom?

Kloots Bara att han försvann med skepp och man och allt utanför Godahoppsudden för sjutton år sedan. Allt annat är legender.

Filip Vad då för legender?

Kloots Dem får du höra till lust och leda på alla de sju haven så länge du seglar, Filip van der Decken.

Filip Och har ni fått fram några uppgifter om lotsen?

Kloots På er uttryckliga önskan har vi gjort våra efterforskningar. Vi vet ingenting om honom utom att han är oumbärlig. Han vet allt om alla världens farligaste farvatten. Därför måste vi tåla honom.

Filip Så ni vet ingenting om hans bakgrund?

Kloots Bara att han klarat sig genom många skeppsbrott.

Filip Kan han ha seglat med min far?

Kloots Det är omöjligt att utröna, då han inte själv vet sin egen ålder.

Filip Nej. Det är det märkligaste med honom. Han kan både vara en gammal seg väl bibehållen sextioåring och en ung illa medfaren trettioåring.

Kloots En sak till bör ni veta om honom. Varje skepp han seglat med har gett samma erfarenhet. Han har en sällsam makt över besättningen. Alla matrosar lyder och följer honom blint fastän de fruktar honom och känner samma avsky för honom som ni. *(paus)* Förstår ni? Den som har honom emot sig får besättningen emot sig.

Filip Jag förstår. Vet ni vad denna makt kommer av?

Kloots (nästan viskar) Det sägs att han kan besegra den Flygande Holländaren.

Filip Den Flygande Holländaren?

Kloots Spökskeppet.

Filip Då kommer vi ändå in på det här med legender. Vad vet ni om den Flygande Holländaren?

Kloots (normal igen, men ser bort) Egentligen ingenting. Legenderna säger, att det skepp som möter den Flygande Holländaren måste förlisa.

Filip Men om alla skepp som möter denna Flygande Holländare förliser, hur kan då någon veta något om saken?

Kloots Även i de värsta skeppsbrott blir det ofta någon överlevande, som kan berätta vad som hände.

Filip Så man kan möta den Flygande Holländaren och överleva även om skeppet går under?

Kloots Tydligen.
Filip Är Schriften en sådan?
Kloots Filip van der Decken, ni är nygift och har en förmögenhet. Ingen förstår varför ni då går till sjöss. Därför uppstår det rykten. Ryktet säger, att er far var den Flygande Holländaren, och att ni vill söka honom för att rädda honom. Om detta rykte har någon halt av sanning i sig kan ni inte få en bättre vägvisare än lots Schriften.
Filip Är han expert även på den Flygande Holländaren utom på världens farligaste farvatten?
Kloots Därför har han vilken besättning som helst i sina händer. Därför är han farlig. Därför måste vi stå oss väl hos honom.
Filip Jag förstår. Tack, kapten Kloots.
Kloots Vi seglar om åtta dagar. Ni kan ännu ändra er och stanna hemma. Jag skulle råda er att göra det.
Filip Kapten Kloots, min hustru och jag är överens på den punkten. Jag måste resa och följa mitt öde.
Kloots Vad väntar ni er att finna? Vad flyr ni från?
Filip Visshet. Jag flyr bara från ovisshet.
Kloots Om vad?
Filip Om min faders öde. Jag måste få veta vad som hände honom.
Kloots Och det tror ni ni kan få veta?
Filip Jag är övertygad därom.
Kloots Filip van der Decken, rotar man i ett mysterium fångar man bara trådarna till tusen andra. Dessa drar småningom ner en i sitt träsk, som är havets oändlighet. Detta lär ni er småningom av havet. Skyll er själv. Jag tror inte ni kan få veta någonting om er far. Det skulle i så fall vara genom sådana vrak som Schriften. Men tro mig. Han är död. Ni finner honom bara på havets botten. Den Flygande Holländaren är bara en legend.
Filip Det är det jag måste ta reda på.
Kloots Skyll er själv. (fortsätter skriva.) Åtta dagar, Filip van der Decken. Om ni inte dyker upp har ni min fulla välsignelse.
Filip (reser sig) Tack, kapten Kloots. Jag dyker upp. (går. Kapten Kloots fortsätter arbeta utan kommentarer.)

Akt II scen 1. Ombord på *Ter Schelling*.

Hillebrandt, förste styrman, står vid relingen och spanar med kikare (mot publiken).
 Kapten Kloots kommer fram.

Kloots (tar av hatten, torkar sig om pannan) Vad tror ni, Hillebrandt?
Hillebrandt Inte ett moln på himlen, kapten.
Kloots Och inte en fläkt i seglen. Jag tycker inte om det här. Vilket väder som helst, bara inte stiltje! (arga röster i bakgrunden)
Hillebrandt Ändå har vi stormar så det räcker ombord.
Kloots Om bara någon en dag ville kasta den där superkargen över bord!
Hillebrandt Ingen vågar.
Stroom (i bakgrunden, med arg och gäll röst) Kapten, jag måste protestera! Nu har det hänt igen! Alla mina dokument har bringats i fullständig oordning! (kommer fram, en löjlig karl klädd som en landkrabba med till och med lång peruk, som dock sitter snett.) Är det här ett fartyg, eller är det en cirkus?
Kloots Ni gör det till en cirkus, mynheer Stroom.

Stroom Jag? Anklagar ni mig? Den ende redige och ordentlige mannen ombord? När allt kaos kommer från er hytt och den där babianen Johannes, som ensam är ansvarig för samtliga sabotage ombord!

Kloots Han är ingen babian, mynheer Stroom.

Stroom Men han är oredig! (*Filip kommer fram.*)

Kloots (till Filip, som till en man kan lita på) Vad har nu hänt, styrman Filip?

Filip Johannes fick vittring på honungen i mynheer Strooms hytt och tog sig in i den.

Kloots Så nu har mynheer Stroom fått sin honung smetad över alla sina dokument?

Stroom Det är en skandal! Aldrig har jag blivit så malträterad! Jag skall skriva till handelskompaniet och klaga!

Kloots Det har ni redan gjort på ett antal dokument. Men de lär nu vara sammankletade av er egen honung. Vad ska ni nu skriva era nya klagovisor med? Bläck eller honung?

Stroom Jag protesterar mot denna skändliga behandling!

Kloots Om ni protesterar mot det naturliga livet till sjöss, varför stannade ni då inte i land?

Stroom Jag får betalt för att bevaka handelskompaniets intressen! Men jag har inte betalt för att tvingas tampas med otäcka monster!

Kloots Alla andra ombord finner Johannes den trevligaste tänkbara av alla kamrater. Bara ni kallar honom babian och monster. Inte konstigt att han inte gillar er.

Stroom Han är en säkerhetsrisk för alla ombord! Han saboterar hela resan! Han är ett otyg!

Kloots (lugnt) Mynheer Stroom, ni är hysterisk.

Filip Här kommer Johannes.

Stroom (får genast panik) Hjälp! Rädda mig! (*flyr när Johannes, en björn på leklynne, visar sig på scenen. Sjömännen samlas runt Johannes.*)

en matros Det är rätt! På honom, Johannes!

matros 2 Slit i tu alla hans löjliga peruker!

3 Hur kan en superkarg vara så dum att han tar honung in i sin hytt med en björn ombord?

4 Dansa för oss, Johannes!

(*En matros tar fram en dragharmonika och börjar spela. Johannes börjar dansa otympligt på bakbenen, som björnar gör.*)

1 Mera! Mera!

2 Vi gör Johannes till superkarg!

3 Nej, vi gör honom till kapten!

4 Alla våra olyckor kommer av superkargen, men ingenting kan hända oss, för vi har även Johannes ombord!

(*Matroserna festar och skämtar, men Hillebrandt fortsätter att spana med kikare mot horisonten.*)

Hillebrandt Kapten, jag ser ett moln.

Kloots Var?

Hillebrandt Och det är inget moln som bara försvinner. (*ger kikaren åt kaptenen.*)

Kloots Det är just faran med det här stillastående vädret på dessa breddgrader. Det förebådar alltid storm. Och om det då dyker upp ett litet moln vid horisonten, som bara hänger där och vägrar försvinna, så blir det ingen liten storm.

Filip Är det allvarligt, kapten?

Kloots Det kan inte bli allvarligare.

Skriften (dyker upp som från ingenstans) Jo, det kan alltid bli ännu allvarligare, hi-hi! (*flinar*)

Kloots Var är superkargen, Skriften?

Skriften Han har låst in sig på sin hytt. Han stannar väl där nu i en vecka tills han fått sina papper i ordning igen. Är det inte ett vackert moln, Filip van der Decken?

Filip Varför säger ni så?

Skriften För att jag vet vad molnet betyder, hi-hi! (*flinar*)

Kloots Hillebrandt, vad tror ni om molnet?

Hillebrandt Vi kan ingenting göra förrän det börjar blåsa. Vi kan bara ligga här och invänta det värsta.

Kloots Underligt att vi inte siktat ett enda av de andra fartygen sedan vi lämnade Kap.

Hillebrandt Vi höll ganska nära land. Vi strandade ju nästan. De andra kanske höll sig längre ut och blåste längre norrut.

Kloots Det är troligt. Men jag tycker inte om utseendet på det där molnet.

Filip Det verkar vara dimmoln som kommer från öster.

Kloots Det är värre än så.

Hillebrandt Och solen går snart ner.

matros 1 Ett skepp! Ett skepp!

Hillebrandt Var ser du det?

1 Där borta! (*pekar rakt ut mot publiken.*)

Filip Det är faktiskt ett skepp.

Hillebrandt Det är knappt att det syns.

Kloots Det borde vara på väg hitåt.

Hillebrandt Har vi tur hinner vi möta det strax innan det blir mörkt.

Kloots Det kommer hit med molnet.

Skriften (listigt) Det kommer hit med vinden! Det kommer hit med mörkret! Det kommer hit med stormen!

Kloots Vad är det för nationalitet?

Hillebrandt (spejar i kikaren) Det kan vi inte se ännu. Det är hårt tacklat. Det verkar vara i trångmål, som om det kämpade med svåra sjöar.

Kloots Men här är kavlugnt.

Hillebrandt Inte där borta. Och det kommer hitåt.

Skriften Vi sitter fast. Vi kan inte smita.

Filip Är det sjörövare?

Skriften (listigt) Nej, Filip van der Decken. Det är bättre än så.

Hillebrandt Det kommer snabbt hitåt.

Kloots Kan du se vad det för för segel?

Hillebrandt Det stampar kraftigt. Märs- och storsegel är beslagna, och rårna brassar bidevind. Dess enda segel är bottenrevad fock, ett stormstagegel och stormmesan. Men det gör mycket god fart.

Filip Men hur kan det vara storm där ute så nära och total stiltje här?

Skriften Filip van der Decken är naiv.

Kloots Nej, här är något som inte stämmer. Något är på tok med vädret och havet, som inte beter sig som de ska.

Skriften (listigt) Allt har sin förklaring, hi-hi! (*flinar*)

Kloots Har ni varit med om detta fenomen förut, lots Skriften?

Skriften Nej, men jag vet vad det betyder.

Hillebrandt Vad betyder det?

Skriften Det får ni se.

Hillebrandt Jag kan nu se hela fartyget. Sjömännen kämpar frenetiskt ombord. De har det inte lätt.

Filip Får jag se. (*tar kikaren*)

Kloots Varför vill ni inte tala om för oss, Skriften, vad ni vet?

Skriften Därför att det ändå är för sent.

Filip De gör slag.

Hillebrandt Kan de göra det?
 Filip De vänder. Och de vänder skickligt.
 Hillebrandt Det måste vara duktiga sjömän i så fall.
 Schriften Världens duktigaste.
 Kloots Är de engelsmän?
 Schriften Nej, de är holländare.
 Kloots Vet ni vad det är för fartyg?
 Schriften Ja, det vet jag. De vänder och seglar bort och försvinner, men efter dem kommer det som är värre.
 Hillebrandt Du menar inte....
 Schriften Jo, det menar jag. (*vänder sig till alla*) Men vi har en chans! Vi slapp möta dem!
 Filip (*det mörknar plötsligt. Han tar bort kikaren.*) Nu är de borta. Och solen har gått ner.
 Kloots Vad var det för fartyg, lots Schriften?
 Schriften Jo, det ska jag tala om för er alla! Ingen känner någonsin igen det! Det är som vilket fartyg som helst, men om man möter det i rum sjö och drägligt väder kan man känna igen det, för då vill de skicka en matros ombord! Han har då brev som han önskar överlämna. Om det går så långt vet alla ombord att de alla måste dö!
 Hillebrandt (*skräckslagen*) Nej, inte det!
 Kloots (*lugn*) Han bara dillar. (*till Filip*) Sjömansskrock. Mannen är otillräckelig.
 matros 1 Vi behöver inte vara rädda för den Flygande Holländaren! Vi har ju Johannes ombord!
 2 Ja! Vart tog musiken vägen?
 (*Dragharmonikan börjar hanteras igen.*)
 4 Dansa för oss, Johannes!
 (*Johannes dansar.*)
 Filip Menar du, Schriften, att vi just har sett den Flygande Holländaren?
 Schriften Jag vill mena det.
 Filip Och hur kände du igen honom?
 Schriften Jag om någon borde känna igen honom.
 Hillebrandt (*chockad*) Nej, det kan inte vara så illa.
 Schriften Inte, styrman? Känner du inte igen symptomen? Nu vill alla matroserna bara glömma verkligheten! Johannes och dansen och musiken är inte nog! Snart kräver de genevern!
 (*Det börjar blåsa kraftigt.*)
 Kloots Nu börjar det. Precis lagom till natten. Aldrig har en storm kommit mera olägligt.
 Hillebrandt Kan vi klara det, kapten?
 Kloots Ja, om alla hjälper till.
 Schriften Kapten, efter att ha sett den Flygande Holländaren vill ingen mer hjälpa till. Alla vet vad det innebär. Det är samma sak varje gång. Alla som ser den Flygande Holländaren blir lika fördömda som han. Det är som en dödlig sjukdom som omedelbart smittar av sig. Se på besättningen! De är redan berusade av sin olycka! De skrattar och spexar och dansar och sjunger, för de vet att de är dömda till undergång och att det inte finns någon väg ut. Och de vet att kaptenen som dömt dem till undergång heter van der Decken! (*indikerar Filip*)
 Kloots (*osäkert*) Många heter van der Decken. Filip, vad tror ni om det här? Var det ett verkligt skepp eller en övernaturlig uppenbarelse?
 Filip Jag kan inte förklara synen på något naturligt sätt. Men så är jag också på min första resa.
 Schriften Ingen såg dem så noga som du, Filip van der Decken! Såg du inte de skräckslagna, glåmiga, kylslagna matroserna? Såg du inte den store skepparen med

sina ihåliga ögon och sitt vilda arga stirrande med bara sin förbannelse kvar i livet över hela mänskligheten?

Filip Nej, jag såg inga ansikten. Det var för långt ifrån.

Kloots (torkar sig om pannan) Nog har jag skrattat åt skepparhistorier tidigare, men det här är fan ta mig inte vidare roligt. (Ett spökaktigt sken lyser plötsligt över scenen.) Vad är det? Är det skeppet igen?

Filip Nej, kapten. Det är bara månen.

Hillebrandt Vi vet att stormen kommer, men vi vet inte varifrån. Vinden kommer än så länge bara från varierande riktningar.

Kloots Filip, kila ner och hämta upp litet genever åt mig. Den här persen klarar jag inte annars. (*Filip går.*)

Hillebrandt Fler än kapten kan behöva klarna sin hjärna.

Kloots Ja, nu behövs det holländskt mod. Dikt babord! Brassa runt förråna! Tag in mesanen! Giga upp märseglen! Sätt fart på mannarna, Hillebrandt!

(*En blixtnyckel klyver himlen. Åska bryter genast ut.*)

Nu är det färdigt.

Hillebrandt Vi tvingas söderut, kapten! Vi kan icke hålla upp mot vinden!

Kloots Driver vi söderut driver vi åt helvete.

(*Åska och dunder. Ljud av stormsjöar och skenande vindmaskin. Det mörknar ständigt.*)

Schriften (gällt) Inte ens djävulen kan förbarma sig över den som mött den Flygande Holländaren!

(*Ett kraftigt brak höres.*)

Hillebrandt Kapten! Kapten!

Kloots Det var stormasten som gick över bord! Pass på! Nu händer allting blixtnabbt! Rensa upp här! Våra liv hänger på om vi kan få stormastriggen i havet! Annars drar den bara ner oss i en djupare grav än den Flygande Holländarens!

Schriften Den mannen har ingen grav. Allt vad vi gör är förgäves.

Kloots Håll käften, din demon, och börja arbeta i stället!

Schriften (uppkäftigt) Vad tjänar det till? Vi är ju alla förlorade.

Kloots Hillebrandt, ser du den här enögde demonen till défaitistisk lots? Man kunde tro att han fick någon sorts pervers glädje av ett eventuellt skeppsbrott. Lots Schriften, är det er avsikt att sätta alla fartygets mäns liv på spel?

Schriften De vet redan att de alla är förlorade.

Kloots Slå honom i järn, Hillebrandt! Karlen är en farlig däre!

(*Hillebrandt nalkas Schriften för att verkställa kaptenens befallning när ett kraftigt dån exploderar och allt blir helt mörkt – tillfälligt. Brottsjöar och brak.*)

matros 1 Kapten! Kapten!

2 Han är sanslös!

3 Sjön slungade honom mot relingen.

4 Har han spräckt skallen?

3 Nästan.

Filip(s röst) Hur är det, styrman?

Hillebrandt Jag har brutit armen. Kompassen är förstörd. Var är lotsen?

1 Han kilade ner under däck.

Hillebrandt Hur är det med kapten?

2 Han spräckte nästan skallen. Han är fortfarande medvetlös. Han har åtminstone fått hjärnskakning.

3 Nu kvicknar han till.

4 Men han är ganska groggy.

Hillebrandt Slog blixten ner i skeppet?

Filip Nästan. Det är bäst ni går ner. Jag övertar rodret. Røj upp här på däck! Se till att få stormastens rigg över bord!

Hillebrandt Det är bra, Filip! Fortsätt så, och ni klarar skeppet!

Filip Hoppas bara att den där lotsen blev spolad över bord.
(Skriften dyker upp med superkargen.)

Skriften Se vad jag hittade nere under däck!

Stroom (gällt) Jag protesterar!

Skriften En fågelskrämma att utmana den Flygande Holländaren och själva Satan med!

matros 1 Och här kommer lotsen med spriten!

Skriften (gällt) Det räcker åt alla! Vi har brutit upp luckorna till brännvinskällaren! Sätt fart på musiken! Var är Johannes?

Matros (skrattar och berusar sig) Dansa, Johannes! Dansa för superkargen! Dansa med superkargen! Håll lite genever i superkargen, så han slutar yla! Var är kapten och förste styrman?

en matros De är vrak båda två.

Skriften Det är bara van der Decken kvar. Hette inte den Flygande Holländaren just van der Decken? Det råkar väl händelsevis inte vara så, Filip van der Decken, att ni är hans enfödde son och av samma skrot och korn? Det är kanske ni själv som är vårt fartygs förbannelse?

matros 1 Håll mun, Skriften, och drick med oss!

2 Dansa med björnen!

Skriften (börjar dansa utmanande för Filip med ett brännvinskrus i näven och ständigt plirande mot Filip med sitt enda öga. Alla skrattar och har roligt åt hans groteska dans, som slagit ut björnens.)

Filip (för sig själv) Det här går för långt.

Skriften Nej, Filip van der Decken, det kan aldrig gå för långt!

matros 3 Ge den Flygande Holländarens son något att dricka!

4 Drick själv, för fan! Det är för sent att knussa nu!

2 Om vi ändå ska segla åt pipan är det lika bra att göra det med glans!

1 Du menar, hellre glad och full i döden än ledsen och dyster i livet!

2 Nej, hellre dränkt i flaskan än i havet! Ha-ha-ha!

3 Du menar, om man dränker sig i flaskan slipper man havet! Ha-ha-ha!

4 Vi slutar med hela skeppet inne i en flaska! Ha-ha-ha!

Skriften Drick mera, så länge ni kan! När vi alla sprattlar i havet får vi bara kallsupar!

(Langen går, matroserna dricker friskt, medan den groteska dansen fortsätter, men musiken blir allt mer manöveroduglig. Alla skrattar rått åt Skriften och Johannes medan de blir ständigt mer oregerliga.)

Filip (för sig själv) Havet är lugnare här. Vi måste ha drivit förbi Taffelviken och kommit in i Falska Viken. Vem var det som sade, att inblåst i Falska Viken kan man bara göra skeppsbrott?

(Ett öronbedövande brak. Alla återstående master och riggar rasar.)

spridda röster Vi sjunker!

Hjälp!

Det var en sandbank!

Vi är i Falska Viken! Vi är förlorade!

(Mera brak och öronbedövande oväsen, blandat med fulla sjömäns vrål och råa svordomar. Det sista ljuset försvinner. Allt blir bara kolsvart märker, stormtjut och havets dån med åska och muller utan pardon.)

Scen 2. Antwerpen, Filips hus.
(*Amine sitter och sörjer. Doktor Poots försöker trösta henne.*)

Poots Det är ingen idé, mitt barn. Det är bara att ge upp hoppet. Du måste förstå att han inte kan komma hem mera.

Amine Han skulle aldrig lämna mig i ovisshet. Om han verkligen var död skulle han uppsöka mig som vålnad och låta mig veta det. Så länge han inte gör det måste han vara levande.

Poots Det är lönlöst, mitt barn. Se, här kommer redaren mynheer van der Uyl. Har ni underrättelser?

Amine Har ni fått höra något om Filips skepp?

Uyl (gravallvarlig) Tyvärr dåliga nyheter. Det har nu bekräftats att *Ter Schelling* har förlist.

Amine Nej!

Uyl Spridda vrakdelar har påträffats i Falsa Viken öster om Godahoppsudden, där många skepp har förlist. Beviset för *Ter Schellings* skeppsbrott är hennes galjonsfigur, som några hottentotter förde hem till sin stam. De hade också ett björnskin, som bara kan härledas till *Ter Schellings* kapten Kloots tama turkiska dansande björn. Det finns annars inga björnar i Afrika.

Poots Inga överlevande?

Uyl Nej, inga skeppsbrutna från *Ter Schelling* har hört av sig.

Amine Men om björnen överlevde kan Filip ha överlevt!

Uyl Björnen överlevde inte.

Amine Tog hottentotterna den levande, eller var den död?

Uyl Vi vet inte säkert.

Amine Där ser ni! Alltså kan ännu Filip vara vid liv!

Poots Amine, min dotter, ingen överlevde skeppsbrottet, kanske inte ens björnen.

Amine Om björnen kanske överlevde så överlevde kanske även Filip!

Poots (till Uyl) Hon är hopplös.

Uyl Låt oss inte ta ifrån hennes sista hopp, även om det förblir oinfriat i evighet.

Poots Amine! Försök få det in i ditt lilla dumma envisa huvud! Filip kommer inte tillbaka! Han är död! Huset och hans pengar är nu våra!

Amine Far, det är inte bevisat. Jag vill aldrig se dig mer förrän du har bevisat att han är död eller du accepterat att han lever. Förstått?

Poots Ta det lugnt, lilla flicka!

Amine Förstått?

Uyl Jag har utträttat mitt ärende. Det är bäst att jag går.

Amine Ut med er båda två! Jag vill aldrig se er mera!

Poots Min dotter, det var inte illa menat!

Amine Skitsnack! Egoismen är alltid illa menad! (*jagar ut dem.*)

Gubbjävlar! Gamskitar! Hyenor! Likmaskar! Skorpionlortar! (*brister ut i gråt*)
Å, Filip! Hur kunde du överge mig, jag som litade på dig och trodde på dig! Nu får jag aldrig visshet, och hoppet, det yttersta självbedrägeriet, blir det enda jag har kvar att leva för! (*faller snyftande ner i en soffa. Filip kommer sakta in utifrån, något åldrad.*)

Filip Amine! Vad gråter du för?

Amine (reagerar mycket långsamt och försiktigt) Filip? Det är du!

Filip Ja, Amine. Det är jag.

Amine Varför har du kommit hit? För att tala om att du är död?

Filip Nej, för att tala om att jag är levande.

Amine Men *Ter Schelling* förläste. Man fann inga överlevande. Man fann bara skinnet av en flådd stackars björn.

Filip Den björnen räddade mig.

Amine (börjar tro på vad hon ser) Du menar att du faktiskt lever? Du är inte bara din vålnad? (De omfamnas.)

Filip Tror du mig nu? Jag fann ett engelskt skepp utanför Kap. De förde mig direkt till Antwerpen. Därför hann jag före alla holländska nyheter.

Amine Det är inte sant!

Filip Jo, *Amine*, det är sant. Jag har kommit tillbaka till dig, till familjen, till vårt barn!

Amine Filip!

Filip Jag kan inte bli mera levande än jag är!

Amine (tar hans ansikte mellan sina händer) Men du har åldrats.

Filip Skeppsbrottet var en mardröm. Ingen klarade sig utom jag.

Amine (omfamnar honom igen) Så du har en björn att tacka för ditt liv!

Filip Annars hade jag drunknat. Han var den enda i besättningen som inte var dödligt berusad.

Amine Berusad?

Filip De drack sig alla fördärvade efter att ha sett den Flygande Holländaren.

Amine Så du mötte honom?

Filip På avstånd.

Amine Och skeppsbrottet följde därpå?

Filip Som en direkt konsekvens.

Poots (kommer in och stör) Vad är det för en främmande karl du har släppt in i huset? (*Filip* vänder sig om.) *Filip* van der Decken! (lamslagen av fasa.)

Filip Något åldrad men levande och en nyttig erfarenhet rikare.

Poots (alltjämt lamslagen) Jag säger då det! (får plötsligt fart på sig) *Mynheer* van der Uyl! Kom genast tillbaka! (rusar ut.)

Amine Så blev vi av med honom!

Filip Han har åtminstone inte sålt ditt hus.

Amine Men han sålde sitt eget och flyttade hit.

Filip Den skälmen!

Poots (kommer in med van der Uyl) Se själv! Livslevande!

Uyl Jag tror inte mina ögon! Van der Decken! Vi fick uppgifter om att *Ter Schelling* gått under med man och allt!

Filip Jag fruktar att jag är den enda överlevande.

Uyl Hur gick det till? Nej, stopp förresten, vänta med redogörelsen till i morgon, så får ni träffa hela kollegiet! Många vill höra allt om *Ter Schellings* öde. Kom till vårt kontor i morgon förmiddag.

Filip Har ni ett nytt skepp åt mig?

Poots Så ivrig att komma ut igen, *Filip*?

Filip Jag lämnade mycket ogjort där ute. Jag hann bara börja.

Uyl Ge er till tåls, van der Decken! Stanna nu hemma hos er hustru i några månader först!

Filip Jag hade inte tänkt mig något annat.

Uyl Då ses vi i morgon. God middag. (går med *Poots*.)

När man talar om trollen.... (de går ut.)

Filip Nu är vi ensamma, *Amine*. (De omfamnas igen.)

Amine Ska du verkligen ge dig ut igen så snart?

Filip Jag måste.

Amine Men du säger väl ingenting om din far till kollegiet?

Filip Naturligtvis inte.

Amine Bra. Det är din och min hemlighet.

Filip Och nu är jag hemma på permission. Låt oss ta vara på det, Amine.
Amine I ett sådant ögonblick ryms en hel evighet.
Filip Och vårt ögonblick är långt. Åtminstone några månader.
Amine Filip! jag trodde du var död! Jag trodde det var din vålnad! Och så är du levande och frisk! Denna lycka är mer än vad jag förtjänar!
Filip Nej, Amine. Vi har båda lidit och arbetat mycket för att förtjäna den. Men den är kort. Så låt oss ta vara på den.
(De drar sig tillbaka.)

Scen 3. Inför kollegiet följande dag.

en redare Så ni menar, van der Decken, att stormen kom direkt efter en långvarig stiltje?
Filip Vi såg den komma men vi visste inte varifrån. Först drevs vi kraftigt åt söder och sedan in i Falska Viken.
redare 2 Var då skeppet manöverodugligt?
Filip Stormasten bröts av som en tändsticka genast. Sedan var vi prisgivna.
3 Kunde inte kaptenen göra något åt krisen? Kapten Kloots var dock en av de bästa kaptener vi någonsin haft.
Filip Kaptenen slungades av en våg mot relingen så hårt att han kanske krossade skallen. Han kunde inte göra något sedan mera. Och styrmannen bröt armen gripen av samma brottsjö. Ej heller han kunde mer ge klara order.
Uyl Men var då inte besättningen intresserad av att klara skeppet ur krisen?
Filip Besättningen leddes sedan av en enögd lots vid namn Schriften, som genom att öppna spritförrådet lockade alla till att ge upp.
Uyl Bara så där?
Filip Han hade ett mycket destruktivt inflytande över besättningen.
redare 1 Vad var denna lots Schriften för en människa? Vet någon något om det?
2 En högst erfaren lots med ovärderlig kunskap om alla de svåraste farvatten kompaniet seglar i.
1 Men denne lots var tydligen samtidigt intresserad av att ett skepp i kris havererade. Varför?
2 Det är kanske det som är mysteriet i detta skeppsbrott. Lots Schriften hade de högsta tänkbara vitsord och rekommendationer från en imponerande karriär av rika erfarenheter. Han var kanske Hollands bästa lots på de stora haven.
1 Varför vållade han då kaos ombord på *Ter Schelling*? Har ni någon uppfattning om det, Filip van der Decken?
Filip Nej, det är oförklarligt. Hans agerande slog mig med förvåning och fasa.
Uyl Och ni ensam överlevde för att kunna berätta historien. Allt hänger egentligen på om vi tror er eller inte.
3 Berätta igen om er räddning.
Filip Ensam i havet kände jag ett pälsdjur under mig. Det var kapten Kloots tama sällskapsbjörn från Turkiet, som kunde dansa. Jag grep tag om hans halsband, och han simmade lugnt i land med mig på släp. På stranden ruskade han av sig och gick sin väg, men jag svimmade på den varma sköna sanden. När jag vaknade stod en hottentottman över mig med superkargen van der Strooms peruk på sig och med björnens flådda skinn över sig.
1 Båda dessa bevis har identifierats, björnskinnet och peruken. Jag anser inte vi kan betvivla van der Deckens berättelse.
2 Ni upplevde ingenting märkligt före stormen, inget osedvanligt fenomen, ingenting som kan ha lett till skrock och panik hos besättningen?
Filip Nej.

Uyl Det räcker. Filip van der Decken, vi måste tro er. Ingen motsäger er, och de bevis som finns bekräftar er historia. Man kan möjligen betvivla lots Schriftens otroliga attityd och handlingssätt. Ingen matros bidrar någonsin till att hans skepp går under.

Filip Jag medger att det är det mest oförklarliga och kanske avgörande i hela haveriet.

Uyl Ni skall på er egen begäran snarast få ett nytt fartyg. Det blir *Batavia* som seglar om två månader. Ni har fått plats som andre styrman.

Filip Vart går hon?

Uyl Till Indien.

Filip Jag accepterar.

Uyl Det gläder oss. Det är vår mening, att ni troligen visat prov på stor karaktärsfasthet och sinnesnärvaro i en situation då tydligen alla andra ombord helt tappat huvudet efter kaptenens och styrmannens olyckor. Troligen är det därigenom som ni även ensam överlevt. Därför visar vi er nytt förtroende – men bara som andre styrman.

Filip (bugar sig) Jag tackar.

Uyl Det var allt. Ni kan gå. (*Filip går.*)

Nå, vad tror ni, mina herrar?

1 Den mannen slutar som kapten.

2 Att överleva ett skeppsbrott utanför Kap är nästan omöjligt.

3 Borde vi inte ha låtit honom bli förste styrman?

Uyl Inte ännu. Han hinner nog.

1 Men kan ni fatta det där med lotsen?

2 Med sin kunskap och erfarenhet borde snarare lotsen ha överlevt än Filip van der Decken.

Scen 4. Hemma.

Amine (för sig själv) Jag är rädd för min far. Ända sedan Filip kom hem har han betett sig som om det var hans livs största misräkning att Filip överlevde *Ter Schelling*. Nu ligger Filip sjuk i feber, och min far är ivrig med att vilja sköta honom.

Poots Hur är det med patienten, min vän?

Amine Han är bättre idag.

Poots Jag har här ett pulver som definitivt kommer att klara krisen. Blanda det i litet rödvin och ge det åt Filip, och han vaknar upp i morgon som en ny människa.

Amine Min far är vänlig som visar sådan omsorg om Filip, men jag klarar honom själv.

Poots Men han är ju min svärson, och jag är stadens skickligaste läkare. Vad är väl då naturligare än att jag skulle ge honom mina yttersta omsorger?

Amine Ge pulvret åt mig, så ska jag blanda det åt honom.

Poots Så ska det låta! Vi har ju båda det största intresse av att han tillfrisknar i god tid före sin nästa resa.

Amine (blandar pulvret i rödvin, för sig själv:) Något är galet. Pulvret är svart men grumlar inte vinet utan löser sig fullständigt. Jag får inte ge Filip denna drog.

Poots Min dotter, vad väntar du på?

Amine Förlåt, jag är bara så trött efter allt vakande vid Filips sida.

Poots Naturligtvis. Låt mig gå upp med rödvinet till honom.

Amine (ställer hastigt undan glaset, håller upp ett annat och låtsas blanda pulvret däri.)

Ett ögonblick, far, så är det färdigt. Är det kanel?

Poots Nej, min tös, det är en av mina mest undergörande arabiska dekokter.

Amine Det låter farligt.

Poots Det är farligt bara om det missbrukas. I en säker läkares hand är det enbart välsignelsebringande. (*tar glaset och går uppåt.*)

Seså, Filip, snart är krisen över! Nu ska du få sova, och sedan börjar livet! (*går upp.*)
Amine (*tar fram det andra glaset med drogen*) Någoting får mig att misstänka en argan list. Men varför skulle min far vilja Filip något ont? Han har ju sin egen förmögenhet och behöver inte Filips arv. Men mycket vill ofta ha mer. Kan far vara så förblindad av girighet att han faktiskt kan önska Filip ur livet? (*Poots kommer ner.*)

Poots Sådärja! Medicinen är administrerad. Om min diagnos är riktig kommer den att göra susen. Men varje läkare, även den bästa, kan ju ibland även ta fel.

Amine Sover han?

Poots Nej, inte ännu.

Amine Då går jag upp till honom och vakar. (*går raskt upp och glömmet det andra glaset kvar.*)

Poots (*helt ensam*) Kan hon misstänka något? Aldrig i livet. Den sista mänska en kvinna tror något ont om är hennes far. Hon är bara upphetsad. Och när Filip är borta finns jag bekvämt till hands som den ende som kan trösta henne. Men vad är det här? (*ser det andra glaset.*) Hon har tydligen hållt upp en slurk åt sig själv också. Det kan jag behöva själv för att lugna nerverna. Så, Filip! Skål för din undergång! (*sveper glaset.*) Aaaah! Den satt gott! Jag beklagar, Filip, att du inte gick åt på din första resa, och jag orkar inte vänta till din andra. Jag vill ha ditt hus och guld nu, innan min dotter föder dina barn, för sedan får jag det aldrig! (*häller upp mera vin åt sig.*) Man blir ju törstig av det här. Men det går över. Filip dukar bara under en gång, och sedan är det över. Sedan är jag ensam igen med min enda dotter. (*dricker*) Fan vad man blir törstig och sömning av det här. Jag kanske skulle ta mig en lur. (*lägger sig i soffan. Gäspar.*) Håhåjaja! Den som sover syndar inte, sade mördaren när han gick och lade sig efter det perfekta mordet! (*somnar in. Det ringer på dörren. Poots vaknar inte. Det ringer igen. Amine kommer ner.*)

Amine Far, vill du svara? (*kommer ner ordentligt*) Han hör inte. Var är han? Vad är detta? (*ser det tomma glaset.*) Han har druckit sin egen drog! Men var är han? (*finner honom i soffan. Det ringer igen.*) Far, vakna! Det ringer! (*ruskar Poots, som ramlar ner i golvet utan att vakna.*) Himmel! (*Det ringer igen.*) Vad har jag gjort för att förtjäna detta? (*skyndar till dörren och öppnar. Det är fader Seysen.*)

Seysen Förlåt att jag stör. Jag ville bara höra om patientens hälsa.

Amine Ack, fader Seysen, det har hänt en förfärlig olycka! Kom in!

Seysen Vad är det? Är patienten död?

Amine Nej, Filip är på bättringsvägen. Men min far....

Seysen (*ser situationen*) Men vad har hänt?

Amine Jag satt uppe hos Filip när ni ringde på dörren. När det ringde igen kom jag ner för att se varför far inte öppnade. Jag såg honom då ligga i soffan. Jag kom ner och försökte väcka honom. Då föll han sanslös ner på golvet....

Seysen (*har snabbt undersökt Poots*) Min fru, er far är död.

Amine Det var det jag fruktade!

Seysen Han måste plötsligt ha fått slag. Han låg i soffan, sade ni?

Amine Han låg inte när jag gick upp. Han pratade med mig då. Men när jag kom ner låg han i soffan.

Seysen Han måste plötsligt ha blivit trött och gått och lagt sig. Typiskt. Och vin har han tydligen också druckit.

Amine Hur sa?

Seysen Här står ett tomt vinglas bredvid soffan.

Amine (*svimmar*)

Seysen Arma flicka! Det har blivit för mycket för henne.

Filip (*visar sig*) Vad är det för ett hallå där nere?

Seysen Filip, hur är det med er? Ni borde ligga till sängs! Er svärfar är död, och er hustru har dånat.

Filip (skyndar ner) Hur är det med henne? Amine, vakna! Det är jag, Filip! (*tar hand om henne.*)

Amine (vaknar) Filip!

Filip Behöver du något?

Amine Be prästen komma tillbaka senare.

Filip Ni hörde, fader Seysen?

Seysen Ja, men detta är högst olämpligt. Er far, Amine, dog utan den sista smörjelsen. Jag måste åtminstone få ge honom en postum absolution, fastän han inte var någon god katolik.

Filip Fader Seysen, visa då någon respekt för den avlidnes enda barn och försvinn när hon ber er!

Seysen Som ni vill, mynheer. (*går men smusslar med sig glaset.*)

Filip Nå, Amine, nu är vi ensamma. Vad har hänt?

Amine Min far försökte mörda dig.

Filip Vad säger du?

Amine Han gav mig ett arabiskt pulver att blanda i ditt rödvin. Jag gjorde som han sade, men när han ville ge dig glaset gav jag honom ett annat glas. Sedan kom han ner och jag gick upp. Medan jag satt hos dig tömde han glaset med drogen. Och han dog.

Filip Du milde! Men varför ville han mörda mig?

Amine Han var rik, Filip. Men rikedom förblindar. Han ville ha dina pengar också. Han förlät dig aldrig att du inte strök med i *Ter Schellings* skeppsbrott.

Filip Och han orkade inte vänta på nästa skeppsbrott.

Amine Det får inte bli något mera skeppsbrott, Filip, inte nu när jag skall ha barn.

Filip Man kan inte bestämma över havet, Amine. Men det första skeppsbrottet är det svåraste att överleva. Vi har större chanser i fortsättningen.

Amine Du måste leva för mig och mitt barn, Filip.

Filip Du vet att det finns ingenting jag hellre gör. Men först måste vi få liket ur huset. Förtjänar han en anständig begravning?

Amine Han var min far, Filip, om han ock kanske älskade mig för mycket.

Filip Du menar att han var svartsjuk på mig?

Amine Han hade levt ensam med mig i nästan hela sitt liv.

Filip Han ska få den anständigaste tänkbara begravning. Det är bäst jag hämtar fader Seysen och en doktor, så att allt blir korrekt.

Amine Ja, nu kan du hämta honom och alla samhällsgamarna. Nu kan de förtära min far.

Filip Tycker du inte om fader Seysen?

Amine Jag litar inte på honom. Min far förbannade hans fördomsfullhet och vidskepelse.

Filip Vi behöver dock fader Seysen för att få ner din far i jorden.

Amine Men låt det bli det sista han gör för oss. Jag tål inte hans snokande här.

Filip Som du vill, min älskade. (*omfamnar och kysser henne.*)

Amine Du verkar plötsligt helt återställd.

Filip Den goda verkan av det vin som din far gav mig överträffade hans vildaste förväntningar. (*kysser henne.*)

Akt III scen 1. Ombord på *Batavia*.

Kapten Tromp Vi har haft god tur på denna resa, försten.
Struys Ja, kapten, en otroligt god tur. Allt har gått oss väl i händer, och tur med vädret har vi haft nästan hela tiden.
Tromp Framför allt har vi lyckats med vårt uppdrag att överföra två hundra femtio man till Ceylon och Batavia! Och nu har vi bara hemresan kvar. I jämförelse med de sträckor vi tillryggalagt är det nu bara ett stenkast hem till Amsterdam.
Struys Är det Sankt Helena där borta?
Tromp Det stämmer det. Men jag ser någonting där borta.
(*sätter kikaren mot ögat. Filip kommer upp.*)
Struys Känner ni er bättre nu, Filip van der Decken?
Filip Ja tack, förste styrman. Jag har aldrig mått bättre på hela resan.
Struys Så glåmig som ni var i början kunde man tro att ni väntade att all världens olyckor skulle drabba oss. Men vi har haft tur hela vägen.
Filip Och ingenting gläder mig mera. Men vad är det där?
Tromp (*tar bort kikaren och räcker den till Struys*) Det är en liten båt med ett antal medtagna personer ombord, förmodligen skeppsbrutna. De styr mot oss, och vi måste ta upp dem.
Struys (*tittar i kikaren*) Ja, de är tydligt skeppsbrutna.
Tromp Dreja bi! Redo för bärgning!
en matros Hur många är det?
Struys Bara en båt men minst sjutton personer, bara män.
matrosen Typiskt skeppsbrutna. Så seglar vi också i Atlantens stormigaste vatten. Sankt Helena har inget gott rykte.
Struys Men de lever. De har klarat sig. Så länge det finns liv finns det hopp.
Tromp Lägg ut linorna!
Filip (*ropar nedåt relingen*) Orkar ni ta er ombord?
röst (*utanför*) Med räddningen i sikte orkar man vad som helst!
(*De skeppsbrutna kommer klättrande ombord.*)
Kapten Groots (*möter Batavias kapten, sträcker fram handen*) Kapten Groots från *Pamir*.
Tromp Välkomna ombord. Detta är *Batavia* på väg till Amsterdam.
Groots Vilken tur!
Tromp Har ni drivit omkring länge?
Groots Efter två veckor siktade vi äntligen Sankt Helena när ni uppenbarade er. Hellre ett skepp på väg hem än Sankt Helena!
(*Alla de skeppsbrutna kommer ombord, hälsar innerligt och blir väl emottagna, däribland den gamle fader Mateo.*)
Mateo (*hälsar*) Fader Mateo, portugisisk jesuit från Japan.
Tromp Välkommen ombord. Ni har mycket att berätta, kapten Groots. Får jag erbjuda er min kajuta? (*Kaptenerna går ner.*)
Filip Vad gör en portugisisk jesuit från Japan bland skeppsbrutna holländare?
Mateo Det är en lång historia, min son. Men värst av alla mina upplevelser var detta sista skeppsbrottet.
Filip Vad hände?
Mateo Alla mina landsmän dräptes till sista man på Japan. De hade dräpt mig också om jag inte överlämnat mig åt holländarna, som också var mina fiender men som inte ville dräpa mig. De skickade mig i stället ur landet, då de menade att jag motarbetade deras intressen. Med på samma fartyg var en av de värsta skurkar som någonsin utsugit en koloni. Han var den ende på vårt skepp som förolyckades, som om meningen med Djävulsskeppets dom var att han ensam och ingen annan skulle straffas.
Filip Djävulsskeppet?

Mateo Ja, det som kallas den Flygande Holländaren.

Filip Har ni sett det?

Mateo Ja, för tre dagar sedan. Jag har aldrig blivit så rädd i hela mitt liv. Alla blodtörstiga japaner var ingenting mot detta hemska spökskepp.

Filip Hur såg det ut?

Mateo Tala inte om det! Vi såg det aldrig.

Filip Men ni sade ju just att ni såg det?

Mateo Vi såg en skuggbild av det. Ingenting annat. Det var ytterst otäckt. Det var mitt i natten, det var fullmåne och himlen var klar. Vi förde bara bramsegel, och jag gick upp på däck för att njuta av den bländande vackra natten. Du vet, att ingenting kan vara så vackert som en fullmånesnatt på havet i tropikerna. Då såg jag bara två kabellängder ifrån oss liksom en stor boll av dimma. Och vi kunde inte segla ifrån den, fastän vi gjorde god fart. Den liksom följde med oss. Och då hörde vi röster från dimman. Jag larmade genast vakten, som larmade styrmannen, som väckte kaptenen. Vi trodde först vi var förföljda av pirater. Men det var helt vanliga sjömän. Deras röster ekade över vattnet.

Filip Så ni hörde dem men såg dem inte?

Mateo Alla hörde dem hur tydligt som helst.

(*röster utifrån*) Håll skarp utkik där för, hör ni!
Ajaj, kapten!
Vi ser inte foten framför oss i tjockan!
Fartyg på styrbords bog, kapten!
Gott, ring i skeppsklockan! (*En skeppsklocka klämtar.*)
Gör kanonen klar för säkerhets skull!
Ajaj, kapten!
Allt klart, kapten!
Ge fyr!
(*Bom! Ljudet av en skeppskanon, som en åsksmäll.*)
(*Kaptenens röst har självklart varit Filips far.*)
(*Jesuiten tystnar.*)

Filip Nå, och sedan?

Mateo Det var det förfärligaste. Vi hörde kanonskottet, och i samma ögonblick var dimman och rösterna och skeppet försvunnet, som uppslukat av luften.

Filip Så ni såg skeppet?

Mateo Vi såg svaga men tydliga dimkonturer av skrovet i vattnets månsken.

Filip (*till de omgivande skeppsbrutna*) Talar prästen sanning?
de skeppsbrutna Vi såg alla samma sak.
Varje ord är sant.
Vi hörde alla kanonskottet och rösterna.
Även kaptenen.
Allt är sant.

Mateo Jag förstod ingenting men var bara rädd. Sedan förklarade dessa herrar för mig att det fanns ett fenomen som kallades den Flygande Holländaren som ingen någonsin blev klok på men som alltid förde olycka med sig.

Filip Och sedan kom stormen?

Mateo Nej, skeppet sprang läck utan storm. Det fanns ingen förklaring till det. Ingen kunde finna eller stoppa läckan, så vi måste överge skeppet. Presidenten från det holländska faktoriet i Japan var redan med oss i slupen när han envisades med att vilja gå tillbaka ombord och rädda en kista med diamanter och pärlor och andra ädla stenar. När han då gick ombord igen kantrade skeppet och sjönk plötsligt. Vi måste ro snabbt därifrån för att inte dras med. Vi väntade i fall han åter skulle komma upp till ytan, men det gjorde han aldrig.

Filip Och han var en stor skurk, sade ni?

Mateo Den största tänkbara. Det var vi portugiser som upptäckte sjövägen till Indien, Kina och Japan. Vi hade en betydande koloni i Japan och omvände många till kristendomen, när holländarna kom dit och gjorde oss äran stridig. Denne president förtalade oss för shogunen, så att han inledde ett utrotningskrig mot oss portugiser. Detta ledde till omfattande inbördeskrig på hela Japan, ty många japaner var redan katoliker. 75,000 man dog på båda sidor, men shogunen och hans hedningar segrade, varefter fyra hundra tusen kristna på Japan förföljdes och torterades till döds. Ansvarig för detta var i första hand den holländske faktoripresidenten.

Filip (till de andra) Är det sant?

en matros Det är sant. Presidenten var en rik och grym girigbuk.

en annan Men hans politik var god för Holland och oss holländare. Och han blev omåttligt rik.

Filip Och så mötte han den Flygande Holländaren, och han förlorade genast allt, både pengar och liv, medan ni alla klarade er. Är det inte en märklig rättvisa skipad av ett fantomskepp?

Mateo Jo, det kan man kanske säga.

Filip Kom, mina vänner! Jag bjuder er alla på skeppets lager av portugisiskt portvin! Det kan ni alla behöva! (*De skeppsbrutna jublar.*)

Mateo Min son, min berättelse tycks göra er glad?

Filip Ni anar inte hur glad. Men mest beror det väl på att jag nu snart får komma hem och träffa min ljuva hustru.

Mateo En tyfusepidemi lär härja i Holland.

Filip Vad säger ni?

Mateo Vi hörde det från holländska fartyg i Kap. Jag säger det inte för att oroa er utan bara för att förbereda er.

Filip Tack, fader. Vi kan alla behöva stärka oss då med ert hemlands välsignade katolska portvin.

Mateo Är ni katolik?

Filip Ja, den enda katoliken ombord.

Mateo Ni är då inte holländare?

Filip Jo, men jag har min familj i Antwerpen.

Mateo Föräldrar och syskon?

Filip Nej, bara hustru och kanske ett barn.

Mateo Gud vare med din hustru i så fall, min son.

(*Tar faderligt sin hand på Filips axel när de alla går ner tillsammans.*)

Scen 2. Hemma. (*Filip kommer hem.*)

röst (uppifrån) Är det doktorn?

Filip (blir bestört, rusar upp, möts av fader Seysen)

Seysen Å, är det ni.

Filip Vad är detta, fader Seysen? Huset i förfall, fönsterluckorna förbommade, och var är min hustru?

Seysen Försiktigt, min son. Låt oss ta det lugnt och gå ner och samtala. Er fru är mycket sjuk. En tredjedel av befolkningen har strukit med i denna epidemi. Jag väntar doktorn hit när som helst.

Filip Hur är det med henne?

Seysen Hennes kris skall just kulminera.

Filip (vägar nästan inte fråga) Och barnet?

Seysen (drar en djup suck) Där började problemen. Ert barn var dödfött.

Filip Och hon har varit sjuk sedan dess?

Seysen Tag er samman, min son. Men tack och lov att ni är tillbaka. Gick resan väl?
Filip Alltför väl.
Seysen Inga spökskepp den här gången?
Filip Vad vet ni om det?
Doktorn (kommer) Goddag, goddag. Är detta mannen?
Filip (reser sig) Ja.
Doktorn Tack och lov att ni är hemma. Det kan rädda hennes liv.
(till Seysen) Är hon fortfarande medvetlös?
Seysen Ja.
Doktorn Jag går genast upp till henne. *(går försynt upp.)*
Seysen Er fru har yrat mycket under sin sjukdom. Hon bär på en tung börda som har med era bekymmer att göra. Problemet med er far vållar henne ett övermänskligt lidande.
Filip Vem kan lida mer än min far?
Seysen Så ni tror att er moders hallucinationer var verkliga? Ni tror verkligen på ett spökskepp?
Filip Fader Seysen, med mig hem har jag en portugisisk jesuit som själv har upplevt detta spökskepp. Han kommer att vara min gäst medan jag är hemma. Kan ni tvivla på en jesuits ord?
Seysen Ja, tills jag får se och höra honom.
Filip Jag sprang före honom hem för att genast få träffa min hustru. Han förutspådde att min fru kunde vara drabbad av sjukdom. Han borde vara här när som helst. *(Fader Mateo kommer.)* Här är han. *(reser sig.)* Välkommen, fader Mateo. Detta är ert hem. Ni hade rätt. Min fru är svårt sjuk. Doktorn är uppe hos henne nu. Tack för att ni förberedde mig.
Seysen (reser sig) Så ni har sett spökskeppet, fader Mateo?
Mateo Vem är ni?
Seysen Fader Seysen, familjen van der Deckens katolska biktfar.
Mateo Jag tillhör jesuitorden. *(De hälsar.)* Ja, jag har upplevat spökskeppet.
Seysen Menar ni att det var av djävulen eller av Gud?
Mateo Åtminstone var det övernaturligt. Den saken är klar.
(Doktorn kommer ut uppifrån.)
Filip Hur är det med henne?
Doktorn (kommer ner) Hon sover. Hon kan klara krisen. Men ta det lugnt. Överraska henne inte, herr Filip, utan låt henne bara gradvis få veta att ni är hemma. Hon får inte utsättas för någon chock.
Filip Tack, doktorn.
Doktorn Ingen orsak. Jag kommer tillbaka. *(går)*
Seysen Av vad jag fått höra från fru van der Deckens mun har jag skäl att förmoda att spökskeppet är av djävulen.
Filip Vad får er att dra så absurda slutsatser?
Seysen Bara en sak. Att alla som råkar ut för detta spökskepp havererar och går under.
Mateo Endast en man gick under i vår besättning, och det var hela Asiens fördärvligaste skurk.
Seysen Alltså tog spökskeppet honom med sig till helvetet.
Filip Fader Seysen, ni drar förhastade slutsatser.
Seysen Filip, vi vet ingenting. Allt kan vara inbillning eller hallucinationer. Jag hoppas att det är det, för annars måste det vara av djävulen. Kristus har inte med förbannelse och undergång att göra.
Filip Exakt vad har ni fått veta av min hustru?
Seysen Allt vad ni berättat för henne.
Filip Och det är?

Seysen Er fars besök hos er mor. Brevet. Er uppgift. Allt.

Mateo Ursäkta mig, förstår jag saken rätt? Är den Flygande Holländaren er fader, herr Filip?

Filip Ja, fader Mateo. Det är den verklighet som jag har accepterat och som det därför är min plikt att åtgärda.

Seysen Därför, fader Mateo, menar sig Filip böra irra omkring på världshaven så länge han lever på jakt efter denna fantom för att få slut på fantomens eviga förbannelse, medan hans fru får stanna hemma och oroa ihjäl sig och bära sina missfall ensam.

Mateo Jag förstår.

Seysen Är det kristligt?

Mateo Vad vill *ni* göra åt saken, fader Seysen?

Seysen Hålla Filip hemma hos sin hustru, så att de blir en lycklig familj.

Mateo En rimlig och uppbygglig begäran.

Filip Skulle jag då glömma min fader?

Seysen Och hur vet du då så säkert att just detta förbannade spökskepp är din fader? Hur tror du att du ska få möta honom? Hur tror du att du kan hjälpa en fantom som inte kan hjälpa sig själv?

Filip Om inte jag kan göra det kan ingen göra det.

Seysen Du måste låta detta spökskepp och dess fantomer, vilka de än är, dra åt helvete, Filip. Annars får du aldrig någon frid eller lycka själv. Du blir bara en levande fantom själv.

Filip Fader Seysen, ni kan inte befalla över mig. Jag råder själv över mitt öde och kan bara själv avgöra vad som är rätt att göra.

Seysen Det gäller mer er hustru än er själv. Hon dör utan er.

Filip Jag kommer alltid tillbaka, och det vet hon. Hon dör inte utan mig.

Seysen Det gäller era själar, Filip. När hennes far dog tog jag med mig glaset han hade druckit ur för att analysera vad han fått i sig. Han var en ökänd droghandlare, och han var inte kristen. Nu visade glaset att det faktiskt bara var rödvin han hade druckit, men jag vet att han var muslim, och han dog som en hedning utan någons välsignelse. Din fru är hans dotter, och hon kan ha ärvt farliga konster och tankar av honom. En del av vad hon yrade om tydde på det.

Filip (reser sig, rasande) Fader Seysen, ingen bad er komma till mitt hus. Ni har alltid snokat här utan någons tillåtelse. Min hustru ville aldrig ha er här. Det är snarare er närvaro här som gjort henne sjuk än någonting annat! Ut härifrån!

Seysen Filip, ni vet inte vad ni säger.

Filip Ut härifrån, eller jag kastar ut er!

Seysen (backar) Som ni vill. (*går.*)

Mateo Det är aldrig klokt att reta en präst, Filip.

Filip Tror ni också att min far och hans olycksdrabbade skepp och besättning är av djävulen?

Mateo Jag visste inte att det var din far.

Filip Svara på min fråga!

Mateo Jag kan inte besvara den. Jag vet bara vad jag själv har upplevt, och hur övernaturligt det än var kan jag varken hänföra det till Gud eller djävulen. Men av Kristus var det då sannerligen inte.

Filip Ni får stanna i mitt hus, fader Mateo, på villkor att ni aldrig för något vidskepligt tal om djävulen.

Mateo Jag ska inte föra djävulen på tal.

Filip För mig är alla som fruktar djävulen och som med djävulen som ursäkt mördar så kallade häxor och kättare ingenting annat än djävlar själva! Och sådana vägrar jag ha i mitt hus! Och fader Seysen är en sådan vidskeplig dåre!

Mateo Lugna er, Filip. Jag är inte sådan.

Filip Jag hoppas det för er egen skull, fader Mateo. Nu går jag upp till min hustru. (*går upp*)

Mateo (suckar) I denna historia finns mer än vad någon kunde ha drömt om i sin filosofi att kunde finnas mellan himmel och jord.

Doktorn (kommer) Var är fader Seysen?

Mateo Utkörd av den äkta mannen.

Doktorn Och var är den äkta mannen?

Mateo Uppe hos patienten.

Doktorn Det får han inte vara! (*rusar upp*)

(*Ett skri hörs från Amine. Allt blir tyst.*)

Mateo håller andan. Doktorn kommer sakta ner igen.)

Mateo (kan knappt få fram orden) Är hon död?

Doktorn (lugnt) Nej, hon är återställd.

Mateo (förbluffad) Helt frisk genast?

Doktorn Nej, men en äkta man var den enda medicin hon verkligen behövde. Kom, min vän, låt oss gå ut i solskenet. Lika litet som fader Seysen behövs nu du och jag, ty det äkta paret har varandra. (*tar vänligt om fader Mateo och går ut med honom.*)

Scen 3. Samma scen.

(*Filip och Amine kommer ner.*)

Amine När jag förlorade mitt barn visste jag att det hade med ditt öde att göra. Filip, jag kan inte hålla dig hemma mot din vilja. Mitt livs främsta uppgift och plikt är att i allt stödja dig i din uppgift och om nödvändigt offra och uppoffra allt för att du ska klara det.

Filip Amine, jag vet inte vad jag vill. Rent egoistiskt stannade jag helst hemma hos dig och bildade en ordentlig familj med barn och barnbarn och glömde och uppoffrade allt svårt bara för att få leva för dig och lyckan. Men det går inte. Det bleve för ensidigt. Lika starkt drar mig min faders öde ut mot havet och stormarna bortom Kap och dess mysterium. Krafterna är lika starka och motverkar och neutraliserar varandra, så att jag blir hängande i mitten, som en obeslutsam åsna svältande mellan hötapparna.

Amine Och det löser ingenting. Båda prästerna är helt eniga om att du borde stanna hemma och glömma fantomen. Jag vill också helst att du stannar hemma men är inte lika övertygad om att det är rätt.

Filip Du är god, Amine.

Amine Jag har funderat länge på saken. Min mor gav mig säregna gåvor i arv, Filip.

Filip Den arabiska prinsessan från Zanzibar?

Amine Ja. Att jag är hennes dotter kommer vi aldrig ifrån.

Filip Kunde hon någon konst som kan lösa mitt dilemma?

Amine Jag tror det. Hon kunde konsten att frambesvärja sanningens drömmar. Om någon stod inför ett omöjligt val kunde hon med en viss drog försätta honom i sömn med sådana drömmar att han vid uppvaknandet visste klart besked. Är du villig att pröva en sådan metod?

Filip Fader Seysen skulle fördöma det som trolldom.

Amine Det handlar inte om fader Seysen nu. Båda prästerna är borta. Jag vet vilka droger som erfordras. Min fars drogapotek är bevarat helt intakt. Det är bara för oss att sätta i gång.

Filip Är du själv villig att ta den risken, Amine? Tänk om jag får veta att jag måste ut och stanna ute?

Amine Jag tror att chanserna är lika stora för den andra möjligheten. Det kan mycket väl hända att du inte drömmer någonting alls. I så fall får prästerna rätt, och

din fars öde och spökerier kan avfärdas som rena nojan. Och då får jag ha dig hemma.

Filip Sätt i gång, Amine. Ju förr, desto bättre.

Amine Allt är redan klart. Du behöver bara lägga dig ned. Jag skall tillreda elixiret. (*Filip lägger sig ner. Amine blandar till en drog med stor noggrannhet och försiktighet.*)

Jag ska förklara för dig exakt hur det fungerar. Denna drog försätter din kropp i djup sömn samtidigt som det öppnar för dig hela ditt undermedvetna. Mötet med ditt omedvetnas innersta hemligheter kan bli chockartat. Du tvingas stå öga mot öga med både den absoluta sanningen om dig själv och det värsta du har att vänta. De båda ytterligheterna av din personlighet och ditt öde manas upp till konfrontation med varandra. Vad du än upplever så är det sant.

Filip Sätt i gång, Amine. Jag är redo.

Amine Här är drycken. Slappna bara av. Du förlorar all fysisk känsel och medvetenhet medan alla själens strängar vaknar. Det är egentligen allt vad som händer.

(*Hon ger honom en grön dryck. Han dricker begärligt och förlorar medvetandet nästan genast. Total black-out.*)

Scen 4.

(*Ett ensamt ljus på Filip där han ligger. Han stiger långsamt upp, och ljuset följer honom upp till ett roder på aktern av ett fartyg. Han ställer sig vid rodret. Vindmaskinen börjar sakta vina, småningom ackompanjerad av tilltagande stormljud. Stormen växer till orkan och åska.*

En blixtnedslår ned. Ny total black-out.)

(*Ny spotlight på Filip. Han ligger nu ensam på en flotte med rytande hav omkring sig. Han spanar oroligt omkring sig. En ensam hand synes få ett grepp om flotten. En andra hand dyker upp. Man ser armarna. Det är Amine i ljust nattlinne med utslaget hår: vackrare har hon aldrig varit.*)

Amine Filip van der Decken, vad fruktar du? Är icke ditt liv skyddat av högre makter? Har du icke ensam överlevt fler skeppsbrott än någon annan?

Filip Jag vet bara att mitt liv är i ständig fara.

Amine Vad är inte i ständig fara? Alla trygga hem, alla säkra fartyg, alla församlade rikedomar, alla garanterade försäkringar, allt sådant är bara lögnar som ständigt hotas av inbrott och brand, naturkatastrofer och bankrutten, men dig kan ingenting skada, ty jag är alltid med dig, Filip. Hur långt borta du än är är jag alltid hos dig bredvid dig säkrare än du själv i ditt eget hjärta.

Filip Du är då min skyddsängel, Amine.

Amine Och din fars och ditt ödes. Med mig vid din sida kan du icke misslyckas. Du skall rädda din far, Filip, frälsa honom ur hans dilemma och förlösa honom, och du skall komma hem till mig igen. Allt skall sluta lyckligt.

Filip Det låter nästan för bra för att kunna vara sant.

(*Stormen tilltar igen. Det viner och brusar och åskan går igen. En ny spotlight på rodret. Där står i rykande storm Vilhelm van der Decken, en skrämmande men imponerande skepnad.*)

Fadern Reva mesanen! Sätt fart, gossar, innan hela riggen blåser över bord! Det här är värre än Kap Hoorn! Spänn bramseglet bättre, så att vi inte tappar farten! Det här är en storm som heter duga! (*Flotten nalkas skeppet.*)

Filip Far! Far!

Fadern Vem ropar på mig? Vi kan inte plocka upp några skeppsbrutna nu! Jag beklagar!

Filip Far! Det är din son Filip van der Decken!

Fadern Är det möjligt? Har du hälsningar från mor?

Filip Hon har gått bort, far! Hennes sista ord och tanke var hennes kärlek och trohet till dig!
Fadern Min son, bara du kan rädda mig nu!
Filip Därför är jag här!
Fadern Kom ombord! Kom ombord!
(Stormen växer med åskan och blixterna när Filip närmar sig och börjar ta sig upp till fadern. Plötsligt rusar en figur fram från bakom fadern och störtar Filip med sig bort från fadern.)
mannen Nej, Filip, så roligt ska vi inte ha!
Fadern (förtviolet) Kom tillbaka! Kom tillbaka! (glider bort och försvinner.)
Filip Släpp mig, din demon!
mannen Jag släpper dig inte förrän du ger upp, hi-hi!
Filip (slagen av fasa) Vem är du?
Schriften (visar sitt ohyggliga ansikte) Känner du inte igen mig, hi-hi, Filip van der Decken! (flinar vederstyggligt.)
Filip Schriften!
(Total storm, åska, blix och dunder och slutligen ny total black-out, medan stormen rasar ut.)

Scen 5. Hemma.

(Allt ljus slås på och visar åter scen 3 med Filip liggande som när han insomnade.)
Filip (rycker i sömnen, som vid mardrömmar) Nej! Nej!
(vaknar upp med ett ryck alldeles kallsvettig.)
Amine (omfamnar honom) Allt är väl, Filip. Jag är här hos dig. Du är tillbaka igen.
Filip Tack gode Gud för det!
Amine Först sov du så lugnt och vackert, och ett stilla leende spreds till och med över ditt ansikte. Sedan hände något, du kom i nöd och började rycka allt våldsammare, tills du vaknade. Vad hände?
Filip Amine, du är min goda ängel. Min far väntar på mig att jag ska komma och förlösa honom. Men det finns även en ond ängel.
Amine Vem är det? Är det fader Seysen?
Filip Nej, ingen präst var med i drömmen. Men jag skulle just frälsa min far och förenas med honom när den hemske lotsen från *Ter Schelling* dök upp och störtade mig ner i avgrunden.
Amine Den där enögde lotsen som hette Schriften?
Filip Just han.
Amine Tror du han lever ännu?
Filip Ingen överlevde *Ter Schelling* utom jag, och björnen, som blev slaktad av en hottentott.
Amine Men om du och björnen överlevde kan också lotsen ha överlevt. Var han inte en mångerfaren man?
Filip Jo, ytterst. Ostindiska kompaniet tyckte det var märkligt att jag som gröngöling överlevt skeppsbrottet men inte lotsen.
Amine Någonting säger mig att han lever och väntar på dig och lurar på dig. Han har något att göra med din far men jag vet inte vad.
Filip Amine, din drog och konst gav bara det resultatet, att Schriftens hemska uppenbarelse fördubblade problemet.
Amine Vad gjorde jag i drömmen?
Filip Du förde mig till min fader. Sedan försvann du.
Amine Ja, det är min uppgift. Jag skall vägleda dig till din fader, och du skall finna honom och förlösa honom, så sant jag lever. Av någon anledning är den där lotsen Schriften det enda hindret, och det måste du klara av utan mig, för jag förstår det inte.

Filip Inte jag heller.

Amine Res, Filip, red ut mysteriet, skingra alla problem, förlös din fader, och kom hem till mig sedan igen, ty jag skall alltid vänta på dig.

Filip Är det ditt sista ord?

Amine Ja, Filip, död eller levande skall jag alltid hjälpa dig, vänta på dig och vara dig trogen.

Filip (kramar henne) Har jag förtjänat en så god hustru?

Amine Du glömmer att jag inte ens är kristen.

Filip Men du är döpt, och vi är gifta i kyrkan. Det är väl tillräckligt?

Amine Men min själ är alltid fri, Filip. Den kan inga präster lura.

Filip Din mor måste ha varit en alldeles sjusärdeles kvinna.

Amine Inte bara det, Filip. Hon hjälper oss också från andra sidan graven.

Filip Hur kan vi väl misslyckas då?

Amine Vi har trots allt ett underbart liv att ta vara på.

Filip Det ser onekligen så ut, Amine, men väl kryddat med fasor.

Amine Jag älskar starka kryddor.

Filip Du får den Flygande Holländaren att framstå som en läcker stuvning.
(*De skrattar och kramas och pussas. Fader Seysen och fader Mateo kommer plötsligt in, blir medvetna om att de stör, tecknar till varandra att vara tysta och diskreta och försöker smyga förbi.*)

Filip (munter) Förlåt vår brist på finkänslighet, men vi är faktiskt gifta.

Mateo Det är vi som ska be om ursäkt för att vi stör.

Seysen Vi kunde ju inte veta vad ni höll på med.

Mateo Samtidigt är det en sann glädje att se fru Amine så frisk och helt återställd från sin svåra sjukdom.

Seysen Ingen glädje kunde vara större.

Mateo Det verkar nästan som om ni var beredd att avhålla er från vidare irrfärder, herr Filip!

Seysen Kanske ni verkligen stannar hemma nu?

Filip (tvekar, ser först på Amine) Mina herrar, jag har kommit fram till ett definitivt beslut. Jag stannar hemma – om jag inte enkom blir kallad ut igen av någon sänd budbärare.

Mateo (nöjd) Ett klokt beslut.

Seysen En sådan budbärare skulle väl knappast komma ovanifrån men kanske från helvetet.

Filip Inget helvete i mitt hus, fader Seysen. Håll tyst om era djävlar.

Seysen Man kan aldrig vara för säker.
(*En mörk figur har omärkligt kommit in från andra hållet. Amine märker honom först och ger ett litet skrik av förskräckelse.*)

Schriften (träder fram helt) Ursäkta mig, hi-hi! Det var inte meningen att skrämmas!

Filip (gastkramad) Schriften! Ni lever!

Schriften Ni också! Hi-hi!

Mateo Vem är denne man?

Filip (fortfarande upprörd) Det är lotsen från *Ter Schelling*!

Schriften Till er tjänst, min vän, hi-hi! Jag kommer som budbärare med ett brev direkt till er från kompaniet, hi-hi! (*räcker bugande fram ett brev.*)

Filip (sliter åt sig brevet) Hur i all sin dar överlevde ni *Ter Schelling*?

Schriften Hur överlevde ni själv, Filip van der Decken?

Filip Jag spolades upp av vågorna på land.

Schriften (listigt) Och borde en annan inte ha blivit uppspolad på samma sätt – hi-hi?

Seysen (allvarlig) Vad säger brevet?

Amine Öppna det inte, Filip!

Filip Du vet att jag måste. (*sliter upp det. Ögnar igenom det.*)

Kompaniet erbjuder mig plats som förste styrman på *Vrow Katerina* med nästa flotta till Indien. Är ni på samma fartyg, Schriften?

Schriften Det såg jag helst att jag inte var, Filip van der Decken. Jag är nämligen inte som ni på jakt efter den Flygande Holländaren, hi-hi!

Amine Hur kom ni in i huset?

Schriften Jag har uträttat mitt ärende och ber att få avlägsna mig. Förlåt att jag störde, hi-hi! (*avlägsnar sig omedelbart.*)

Mateo Var det den där djävulslotsen ni har talat om?

Filip (strängt) Kalla honom inte djävul, fader Mateo. Han är en människa som ni. Ja, det var just den lots som jag trodde och hoppades att var död.

Mateo Ser ni detta som – kallelsen?

Amine (gråter mot Filip)

Filip Amine, vi kommer inte ifrån det.

Amine Jag gråter mest för att jag inte får följa med. Hade du fått ett erbjudande som kapten hade du fått ta mig med. Nu får du inte det.

Filip Jag är ledsen, Amine.

Mateo Vad menar ni om denna uppenbarelse, fader Seysen?

Seysen Det är onekligen märkligt att han dyker upp just när Filip lovat stanna hemma om han inte får en särskild kallelse. Filip, jag kan inte råda dig i detta mystiska sammanträffande. Jag kan varken avråda dig från att resa eller be dig ta kallelsen på allvar. Vad menar ni, fader Mateo?

Mateo Denna avgrundsande....

Filip (strängt) Mateo!

Mateo Förlåt, men denna lots med så dåliga nyheter gav mig kalla kårar, som om han var från själva det beryktade skeppet....

Filip Det är inte döden som har kallat mig, fader Mateo. Det är plikten.

Amine Plikten är dumhetens bästa ursäkt.

Filip Amine, vad menar du?

Amine Det sade alltid min moder om alla plikttrogna européer, som hon föraktade för deras fåfänga.

Filip Jag måste fara, Amine.

Amine Jag vet. Jag är med dig så länge jag lever.

Filip (omfamnar henne. Till prästerna:) Ni får ta hand om henne igen.

Mateo Jag far snart tillbaka till Portugal.

Seysen Jag skall ansvara för henne med mitt liv.

Amine Be prästerna gå, Filip.

Filip Ursäkta oss ett ögonblick, mina herrar. (*Prästerna förstår och går.*)

Amine Jag litar inte på fader Seysen, Filip.

Filip Han menar bara väl. Du har ingen annan.

Amine Be åtminstone Mateo stanna kvar. Han förstår mig bättre.

Filip Jag ska försöka.

Amine Och lova ta mig med på nästa resa, Filip.

Filip Gärna. Om jag nu gör väl ifrån mig som förste styrman måste jag få ett eget skepp nästa gång.

Amine Du behöver mig mot Schriften.

Filip Jag behöver dig mot hela världen, Amine. (*omfamnar henne ömt. Man får då se att prästerna står utanför och lyssnar.*)

Akt IV scen 1. Ombord på *Vrow Katerina*.

Krantz Kapten, vi är akterseglade.

Kapten Barentz Än sen?

Krantz Hela flottan har lämnat oss bakom. Vi kanske aldrig ser den mer.

Barentz Om vi aldrig ser den mer beror det på att de seglar bort sig. Om de inte seglar bort sig väntar de på oss vid Kap. Dessa nymodiga tygellösa ungdomar till fartdårar skyndar bara ihjäl sig. De jäktar och tror att tid är pengar och blir ifrån sig om de förlorar en enda dag, men tid är inte pengar. Pengar är säkerhet. Vi seglar kanske långsammare än alla andra, men det finns inget säkrare fartyg i holländska flottan. Jag övertog *Vrow Katerina* efter min far, hon är bara tjugoåtta år gammal och fortfarande i sin grönaste ungdom, och hon har aldrig falerat. Om hon blir efter ibland har hon dock i gengäld ibland varit den enda som kommit fram.

Krantz Även förste styrman menar att *Vrow Katerina* är för tungt lastad och har för många trupper ombord.

Barentz Det vittnar om hennes säkerhet. Inget annat fartyg kan föra så mycket trupper och full last samtidigt.

Krantz Förste styrman menar att en storm kan bli fatal.

Barentz Menar han det? Då känner han inte *Vrow Katerina*. Ingen storm biter på henne. (*Det börjar blåsa upp.*) Nu får vi kanske se vad hon tål.

Filip (*kommer upp*) Kapten, det blåser upp.

Barentz Nej, vad säger du, styrman? Tack för informationen! Det hade jag ingen aning om! Du må vara den bästa sjömannen ombord, Filip van der Decken, men din kapten är faktiskt mera erfaren än du.

Filip Men för ni inte lite väl mycket segel för en eventuell storm så tungt lastade som vi är?

Barentz Du känner inte *Vrow Katerina*, Filip van der Decken.

Krantz Kapten, jag menar att förste styrman har rätt. Vi bör minska segelytan, om vi vill behålla säkerheten.

Barentz Styrman Krantz, du är en nästan lika god sjöman som försten, men inte ens tillsammans står ni er mot min erfarenhet. Vi minskar inte ett enda segel. (*får syn på någonting.*) Se där! Den där skorven överträffar oss! Hon är fullriggad!

Krantz (*får syn på skeppet*) Det var mig en våghals!

Barentz Men hon seglar skickligt. Hon rullar ju knappast alls och håller sig på rätt köl utan svårighet.

Krantz Hon seglar snabbt förbi oss.

(*Skuggan av ett stort vackert fullriggat fartyg passerar förbi i fonden.*)

Barentz Vad är det för ett fartyg? Jag känner inte igen henne.

Krantz Det måste vara med i flottan.

Filip Kapten, sjöarna är redan höga som berg, och vi rullar ända till relingen. Men det där skeppet berörs knappt av stormen.

Barentz Det verkar nästan besynnerligt. Kan hon vara engelsman?

Krantz Så skickligt seglar ingen engelsman.

Filip Vad menar du, Krantz?

Krantz Ingenting.

Filip Du vet något.

Krantz Nej.

Filip Vad förnekar du?

Krantz Allt.

Filip Har vi inte setts förut på någon resa? Det är något hos dig som erinrar mig om någonting.

Krantz (*ser på honom*) Jag kan inte hjälpa er, Filip van der Decken.

matros Kapten, det mojnar.

Barentz Har ni sett, vad? Vi glider in på smult vatten. Då måste vi vara nära Kap. Nyckfullare hav finns inte än vid stormarnas udde. Ingen skymt av skeppet som seglade förbi oss?

Filip Det försvann med stormen.

Barentz Förbålt också! I maximal stormstyrka förde hon alla segel, och det gjorde inte vi!

Filip Krantz, vet ni något om skeppet vi såg?

Krantz Vet ni något själv?

Filip Det kan bara ha varit spökskeppet den Flygande Holländaren.

Barentz Vad säger ni, Filip van der Decken? Har vi mött den olyckan?

Filip Jag är rädd för det, kapten.

Barentz Det har aldrig hänt *Vrow Katerina* förut! Skulle vi då alla vara förlorade? Vi är flera hundra man, kvinnor och barn!

Filip Gud det förbjude, kapten.

Barentz Och nu skiner solen. Havet lägger sig och vinden tar slut. Vi är bara någon dag från Kap. Nej, det kan inte ha varit spökskeppet. Då skulle inte vädret vara så här vackert.

Filip Jag hoppas att jag misstar mig.

Barentz Det gjorde du säkert.

Krantz (försiktigt) Kapten, jag känner en misstänkt doft.

Barentz Vad är det?

en matros Kapten, det kommer rök från lastrummet.

Barentz Skulle vi ha eld ombord? Omöjligt!

Filip Kapten, minns ni kistorna med flaskorna med vitriol? Vi stuvade dem överst i lasten för säkerhets skull. I stormen kan de ha slitit sig och glidit omkring. Då har flaskorna gått sönder och...

Barentz Vid min själ, du har rätt! Vågar vi öppna lastrummet, Krantz, och se efter?

Krantz Vi kan öppna ett hål tillräckligt stort för att föra ner en slang från pumparna och spruta vatten med, om inte branden redan är för omfattande.

Barentz Se efter!

Filip Kapten, ett brinnande fartyg måste omedelbart överges innan något exploderar.

Barentz Du har rätt. Öppna luckan! Kontrollera branden! Släck den omedelbart om den går att släckas!

(Skeppsluckan öppnas. Tjock rök bolmar ut.)

Krantz Kapten, elden har spridit sig över hela lasten och söker sig akterut! Vi hinner inte släcka den!

Barentz Har vi livbåtar tillräckligt?

Filip Våra slupar och barkassar räcker inte, men vi kan snabbt bygga flottor.

Barentz Sätt i gång! Riv vad som behövs för flottarna! *Vrow Katerina* måste överges! Kvinnor och barn först i sluparna! Sedan barkassarna! Sedan resten på flottarna! Jag går sist över bord! *Vrow Katerina*, förlåt oss! Det är inte vårt fel! Det var stormens fel!

(Frenetiskt arbete inleds med evakuering och rivning av riggen för att bygga flottor, etc.)

Scen 2. En öde strand.

(Ett sorgligt sällskap kommer in: kapten, styrmän och besättningsmän med förstörda ansikten och kläder.)

Barentz Krantz, summera situationen.

Krantz 36 räddade av 300.

en matros Alltid något.

Barentz Men värst var förlusten av fartyget! *Vrow Katerina*, min älskling, min moder, min hustru, mitt enda barn! (*faller ner på stranden och skakar händerna mot skyn, som i förtvivalad bön om nåd.*) Men såg ni hur vackert hon brann? Aldrig har ett fartyg utgjort en vackrare brasa mitt på havet! Aldrig har ett fartyg triumferat så i skönhet mitt i döden! Det var rena kärleksdöden!

Krantz (till Filip) Man kunde tro att han var Tristan som förlorat sin Isolde.

Filip (till Krantz) Betänk att han förlorat moder, hustru och barn, allt i en enda person.

Krantz Som en fattig familj sin enda ko.

Filip Kapten, vore det inte lämpligare att utgjuta sig över de 264 döda, mest kvinnor, barn och outhärliga soldater?

Barentz (reser sig) Det var inte mitt fel att flottarna rämnade!

Krantz Det har ingen sagt, kapten.

Barentz Det var inte mitt fel att flottarna var dåligt surrade! Vi hade bråttom!

Krantz Sjön var krabb, herr kapten.

Filip Det hjälpte inte fast stockarna var väl sammanbundna.

Barentz Ack, alla dessa barn! Alla dessa kvinnor! Alla dessa kolonister! Alla dessa soldater! Jag kan aldrig se Holland i ansiktet mera! Jag har förlorat mitt livs enda älskade! Jag går aldrig till sjöss mer!

(*En boer träder in.*)

boer Ursäkta, är ni skeppsbrutna?

Filip Ja. Var är vi?

boer Godahoppssudden. Vi såg er ta i land med allsköns bråte. Men det har inte stormat så förfärligt. Vad har hänt?

Filip Skeppet började brinna.

Krantz Vitriol i lasten.

Filip Rullningarna krossade flaskorna.

boer Så beklagligt. Vad hette fartyget?

Filip *Vrow Katerina*.

boer Då tillhörde ni flottan som väntade på er i två veckor vid Kap?

Filip(och Krantz ser på varandra) Har den seglat?

boer De kunde inte vänta längre. Ni antogs ha förlit.

Krantz Därmed är vi strandsatta.

Barentz Bra! Jag stannar här!

boer Ni har emellertid tur. Här är ett fartyg på väg till Holland som lättar ankar i morgon.

Filip Krantz, vi kan tydligen segla hem genast. Det blir en kort resa det här.

Krantz Inte mig emot.

boer (till Filip) Jag tycker mig känna igen er. Har vi inte setts förut?

Filip Jag har varit vid Kap förut. Första gången var efter *Ter Schellings* skeppsbrott.

boer Det stämmer det! Och ni var den ende som klarade er.

Filip Nej, en till klarade sig – en enögd lots vid namn Schriften.

boer Någon sådan har vi aldrig hört talas om, särskilt inte efter *Ter Schelling*.

Filip Han dök upp i Holland nyligen.

boer Konstigt. Om någon annan än ni överlevde *Ter Schelling* borde vi ha lagt märke till honom, i synnerhet om han var enögd. Men ni ser illa medtagna ut. Kom, följ mig!

(*visar vägen ut.*)

Barentz (efter att ha gått ut)

Jag går aldrig mer till sjöss!

Scen 3. Ombord på *Lejonet*.

Amiral Rymeland Mina herrar, jag beklagar, men jag måste ta era tjänster i anspråk. Vi lämnade Amsterdam för två månader sedan och har ännu inte ens kommit fram till Azorerna. Köld, ansträngning, dålig föda och konstant dåligt väder har gjort oss nästan manöverodugliga då bara en fjärdedel av manskapet kan arbeta. Detta skepps kapten är död, sekonden är dödssjuk, och även vår flottas kommandör är död. Jag förstår att detta måste göra er besvikna, då ni efter *Vrouw Katerinas* skeppsbrott sett fram emot att få komma hem, men nöden har ingen lag. Vi är tvungna att avbryta er hemresa. Vi behöver er.

Krantz (till Filip) Vi kom i alla fall nästan ända fram till Teneriffa.

Filip Vart är ni på väg, herr amiral?

Rymeland Till Ostindiens kryddöar Moluckerna via Kap Hoorn.

Filip Tror ni den vägen är närmare än via Godahoppsudden?

Rymeland Vi spekulerar i det.

Krantz Vi slipper Kap, Filip!

Filip Vad erbjuder ni oss för rang?

Rymeland Mina herrar, jag har förstått av er historia att ni är goda officerer och pålitliga sjömän. Ni, Filip van der Decken, skulle få befälet som kapten på *Dort*, kommandörens fartyg. Och ni, mynheer Krantz, skulle få bli sekond hos mig.

Krantz (bugar sig) Jag ställer mig till ert förfogande.

Filip Även jag, men jag anhåller om ynnesten att få skriva ett brev till min hustru, som får följa med vårt förra fartyg hem.

Rymeland Beviljas givetvis. Välkomna ombord, mina herrar.

Scen 4.

(Filip och Krantz står vid relingen.)

Krantz Vilken jävla resa, Filip!

Filip Du sa det.

Krantz Men hur i helvete ska det sluta?

Filip Det kan bara sluta illa för amiralen.

Krantz Det kan bara sluta illa för oss alla, som jag ser det.

Filip Men bara amiralen är ansvarig.

Krantz Många oskyldiga har redan fått sota för honom.

Filip I synnerhet kommandör Avenhorn.

Krantz Du sa det.

Filip Men vad kan vi göra åt saken? Ingenting!

Krantz Bara myteri. Och ju förr vi gör det, desto mindre lidande. Om amiralen visste att jag tagit mig över till dig skulle han hänga mig i rånocken.

Filip Jag kan inte delta i något myteri, Krantz.

Krantz Filip, hela flottan beror av oss. Det är bara vi som kan segla. Amiralen har bara saboterat hela resan och orsakat onödiga dödsfall, och det är det enda han har gjort. Alla ser upp till dig och mig. Bara vi kan rädda flottan.

Filip Därför får vi inte göra myteri.

Krantz Förr eller senare tvingas vi till det.

Filip Ännu har vi inte seglat långt från tröstlöshetens vik där vi strandsatte kommandör Avenhorn.

Krantz Amiralen strandsatte honom! Ingen annan!

Filip Någonting säger mig att vi aldrig kommer ut ur Magalhaes sund, att våra skepp kommer att fastna här i skuggan av dessa dödliga svarta isberg, att våra ben kommer att vitna i tröstlösa vikar som kommandörens, och att amiralen drar oss alla ner i sin förbannelse och undergång...

Krantz Filip, vi har varandra. Vi kan lita på varandra. Och varje sjöman på flottans fem fartyg vet att de kan lita på oss!

Filip Det hjälper inte amiralen.

Krantz Ett ord från dig, och vi hänger amiralen i rånocken!

Filip Aldrig!

Krantz (*resignerad*) Då måste ännu fler av oss gå under.

Filip Jag är rädd för det. Bara om amiralen överskrider sina befogenheter kan vi sätta oss upp emot honom. Bara om överheten bryter mot lagen kan vi kasta av oss överheten.

Krantz Men det är ju det den ständigt har gjort!

Filip Jo, men tyvärr inom lagens gränser. Vi måste vänta ut bytet, Krantz.

Krantz Under tiden väntar han ut oss. Han väntar på minsta föranledning för att få slå oss i järn. Varför tror du han befallde dig att segla först genom sundet? Jo, för att du skulle gå på grund så att han kunde klara sig och aktersegla dig! Han vill bara sätta oss på pottkanten och alla utom sitt eget skepp och sig själv!

Filip Men vad är detta, Krantz? Vi har väl seglat först hela tiden?

Krantz Javisst.

Filip Se själv. Nu är amiralens skepp framför oss.

Krantz Det är verkligen hans lanternan. Men hur kan det stämma?

Filip Det stämmer inte. Varför skulle han segla framför oss? Hans skepp går djupare och löper större risker.

Krantz Men där ligger han nu framför oss.

Filip Vill han bevisa att vi inte duger till att följa order?

Krantz Det verkar så. Men vi borde ju ha märkt när han seglade förbi oss.

Filip Exakt. Det här är mycket märkligt.

Krantz Vad han än gör så tycks han inte veta vad han gör.

Filip Han vet alltid vad han gör. Därför gör han alltid fel. Han är ju ofelbar. Därför har han nu valt att segla åt helvete.

Krantz Är han blind? Ser han inte bergen? Är det hans avsikt att sätta sig själv på grund?

Filip Det ser faktiskt så ut. Eller också har han somnat vid rodret.

Krantz Inte han. Han styr aldrig själv. Han bara kommenderar andra.

Filip Men han styr vådligt nära klipporna. Han håller ju kurs rakt på land.

Krantz Ska vi väcka honom med ett kanonskott?

en matros Kapten! Vi hör bränningar! Vi styr farligt nära land!

Filip Jag vet. Vi följer efter amiralens skepp.

matrosen Om det är amiralens skepp för han oss alla åt helvete! Han styr ju rakt mot klipporna!

Filip Ja, han gör det. Ge fyr med kanonen.

matrosen Ja, kapten!
(*En kanon avlossas. Genast får saluten svar men från motsatt håll.*)

Filip Vad är detta?

Krantz Det var amiralens kanon.

Filip Men bakom oss!

Krantz Vem tusan är då framför oss?

matrosen Kapten! Se! Skeppet styr rakt mot land – OCH SEGLAR ÖVER DET!!!

Krantz Jag tror inte mina ögon!

Filip (*för sig själv*) Far, när ska du äntligen lära mig känna igen dig?

Krantz Förlåt?

Filip Jag bad bara en bön.

Krantz För sent.

(*Grundstötning. Ett enormt brak, även bakifrån från amiralskeppet, som stöter på grund samtidigt. Kaos ombord. Segel och tampar ramlar ner.*)

Amiralens skepp gick på grund samtidigt.
Filip Nu sitter vi här mitt i Maghellans sund – bara fyra sjömil från vår strandsatte kommandör Avenhorn.
Krantz Han lär nu få sällskap i land.
Filip Jag smugglade till honom skjutvapen, filter och mat för tre månader. Han kan försvara sig.
Krantz Då gör han nog processen kort med amiralen.
Filip Ack, vad är det med oss människor? Varför kan vi inte umgås utan att hatet genast planteras och odlas och skördas och används till att döda med?
Krantz Fråga inte mig. Men tur då att det finns en högre rättvisa.
Filip Gör det?
Krantz (indikerar det försvunna skeppets riktning) Den Flygande Holländaren.
Filip Kom, Krantz. Låt oss se vad vi kan göra. Vi kanske kan få flott fartyget.
Krantz Även om vi kan det så kommer nog amiralens skepp att sitta där det sitter.

Scen 5. Hemma.

Amine (läser brev) "Min älskade Amine, Vi hade just passerat Azorerna när vi mötte en holländsk flotta på fem skepp, som lidit så stort avbräck på manskap genom storm och motvind, att de tvångsrekryterade oss 36 överlevande från *Vrouw Katerina*. Ja, min älskade, ännu ett skeppsbrott har jag lidit med ännu större förluster än det förra och återigen efter uppenbarelsen av min faders förlorade fartyg. Vi glädde oss redan åt att få komma hem när denna nya ödesresa grep tag i oss, som skall föra oss till Batavia via Maghellans sund denna gång – amiralen inbillar sig, att bara för att vi passerar datumgränsen från väst till öst skall jorden-runt-resan bli kortare än om man reser åt andra hållet. Förmodligen är det ingen större skillnad. Så vänta mig ännu inte på ett år eller två, ty Gud vet vad denna plötsliga nya resa skall betyda. Jag har dock vunnit en ny pålitlig vän kanske för livet vid namn Krantz. Han blir andre styrman på amiral Rymelands fartyg *Lejonet*, medan jag får befälet över *Dort* – mitt första egna fartyg. Detta är väl den enda goda nyheten i detta annars enbart beklagliga brev."

Min älskade Filip, var är du? Två år har gått, och jag väntar dig hem varje dag! Min förtvivlan ökar från dag till dag, och snart blir jag desperat. Ingen tröst får jag här hemma av de där båda vidriga svartrockarna som jag aldrig blir av med och som bara bevakar mig. Värst är den där jesuiten som du kom hem med, som lever på vår bekostnad och som aldrig kommer hem till Lissabon. Han och fader Seysen har blivit så goda vänner att jag fruktar att det är en komplott mot mig som binder dem samman. Filip, jag måste få veta var du är!

(faller ner med knäppta händer.)

Det finns en väg. Min mor lärde mig konsten. Jag får bruka samma metod på mig som jag brukade på Filip, fastän det är farligt. Men jag är desperat. *(blandar till drogen.)* Detta är rena häxkonster, men jag har inget val. Vad som helst utom ovisshet!

(dricker och lägger sig på soffan.)

Scen 6. Batavia.

(Filip inför guvernören.)

Guvernören Min vän, mitt intryck av all vittnesbörd jag hört är att ni och styrman Krantz tvångsrekryterades på en olycksdrabbad resa, som bara blev värre hela tiden, och att bara ni och Krantz lyckades vända olycksresan på rätt köl. Men jag måste få

mera exakta uppgifter om amiral Rymelands och kommendör Avenhorns sällsamma slut.

Filip Herr guvernör, jag ska försöka vara både kortfattad och precis. Problemen började utanför Argentina, när amiralen vägrade låta flottan angöra land trots tilltagande skörbjuggsepidemier ombord. Kommendören trotsade hans befallning, tog vårt fartyg in till kusten och gjorde en framgångsrik räd hos spanjorerna, vilket gjorde att vi alla kunde klara livhanken. Falklandsöarna var sedan vår fastställda mötesplats. Där lät amiralen arrestera kommendören fastän han agerat klokare än amiralen, då majoriteten av alla män på resten av flottan var sjuka. I Maghells sund strandsattes kommendören med proviant för bara två dagar. I lönnedom såg jag till att han även fick vapen, filter och extra proviant för tre månader. Amiralen befallde mig att segla först genom sundet. Amiralens skepp och mitt grundstötte samtidigt. Han gav mig hela skulden. Vi kunde få loss mitt skepp, men amiralen gjorde ingenting för att åtgärda sitt. Detta kan alla intyga. Under en promenad i land överfölls han av kommendören, som strandsatts bara fyra sjömil från haveriplatsen. Vi fann dem båda döda nedanför ett stup. De hade dött tillsammans under envig.

Guvernören Varpå ni tog befäl över flottan och förde den säkert till Batavia.

Filip Vi förföljdes av spanska skepp utanför Chile och Peru, men vi sänkte dem.

Guvernören Vi ligger inte i krig med Spanien.

Filip De angrep oss.

Guvernören Därför var ni tvungen att sänka dem. Ni har i allt gjort er förtjänt av den högsta berömmelse i kompaniets ögon, Filip van der Decken. Jag hoppas att ni kommer att föra många skepp för oss lika säkert i hamn som *Dort* och er flottas tre andra fartyg.

Filip Tack, herr guvernör.

Guvernören Det var allt, kapten van der Decken. Ni kan hälsa styrman Krantz att han troligen också blir befordrad.

Filip Tack, herr guvernör. (*bugar sig och avlägsnar sig.*)

Guvernören Det är just sådana sjömän Holland behöver!

Scen 7. Hemma.

(*Amine ligger kvar. Fader Mateo inträder med Seysen.*)

Mateo Fru Amine! (*ser henne i soffan.*) Här luktar konstigt. (*snusar.*)

Seysen Vad menar ni om doften, fader Mateo?

Mateo En sötaktig berusande doft som av en orientalisk drog.

Seysen Det är just sådana konster och vanor jag har misstänkt och varnat henne för.

Mateo Men det doftar gott. Det kan väl inte vara någon harm i det, fader Seysen?

Seysen Det är berusande, fader Mateo! Se så hon ligger och snusar! Hon har tagit ett orientaliskt berusningsmedel för att somna in och kanske drömma förbjudna drömmar! Jag vet vad sådan trolldom går för, fader Mateo!

Mateo Bör vi inte väcka henne då?

Seysen Nej, låt henne drömma. Tids nog väcks hon av verkligheten.

Mateo Se, hon rör på sig!

Seysen Hon vrider sig som av erotiskt välbehag. Hon är inte anständig, fader Mateo, inte ens i sömnen!

Mateo Se så vita hennes armar är! Hon lider och njuter på samma gång. Aldrig har jag sett så förföriska små fötter.

Seysen Fader Mateo, behärska er!

Mateo Ursäkta mig, men det är den förledande doften.

Seysen Jag skall inte glömma det här! Nu går jag! (*går bestämt.*)

Mateo (försöker väcka *Amine*) Fru Amine! Fru Amine! Vakna!
Amine (vaknar) Varför väckte ni mig, fader Mateo?
Mateo Ni får inte drömma sådana drömmar!
Amine Vad vet ni om mina drömmar, fader Mateo? Jag var hos Filip i Batavia. Är det förbjudet?
Mateo Nej, ni är i Antwerpen!
Amine Nu ja! Men jag var hos Filip. Jag fann honom i Batavia. Han är på väg hem äntligen.
Mateo Hur vet ni det?
Amine Jag besökte honom i drömmen.
Mateo Fru Amine, detta är allvarligt! Här doftar av farliga droger! Har ni brukat artificiella medel för att suggerera er till erotiska drömmar?
Amine Nej, jag har bara besökt Filip.
Mateo I drömmen eller i verkligheten?
Amine I verkligheten genom drömmen.
Mateo Och vad betyder denna rök?
Amine Jag intog en dryck innan jag somnade.
Mateo Vad för dryck?
Amine Det är min hemlighet.
Mateo Fru Amine, jag varnar er!
Amine Och jag varnar er! Vad gör ni här vid min sida, gamle snuskhummer där?
Mateo Fru Amine, jag är er biktfar!
Amine Som jag aldrig valt själv! Filip tog er hit, och för hans skull har jag hållit er förplägad i nästan tre år! Men nu forcerar ni er på mig!
Mateo Fru Amine, för Guds skull! Fader Seysen kan vittna om....
Amine Tog ni in honom medan jag sov?
Mateo Vi kom tillsammans....
Amine Och vad gjorde ni med mig medan jag sov?
Mateo Fru Amine, vi rörde er inte!
Amine Varför då denna närgångenhet? Hur kommer det sig då att ni har nosat på mig? Fader Mateo, hela Antwerpen skall få veta detta! Det är lika bra att ni seglar till Lissabon genast!
Mateo Fru Amine, var då barmhärtig! Jag ska berätta allt för fader Seysen!
Amine Gör det! Berätta det för hela Antwerpen! Låt alla få veta exakt hur jag luktade! Alla kommer att vara mycket intresserade av en jesuits erotiska erfarenheter!
Mateo Fru Amine, för Guds skull! (*flyr ut ur huset.*)
Amine Ja, spring hem till din gud, din fåntratt! Han är bara en djävul som alla andra avgudar! Far, din religion var åtminstone rationell! Men de här prästrockarna tjänar bara helvetet! Nåja, jag blev åtminstone av med en av dem!

Scen 8. Ombord på *Utrecht*.

Krantz Nå, hur känns det, Filip?
Filip För första gången i mitt liv, Krantz, vågar jag öppet tillstå att jag är en lycklig man.
Krantz Jag också, Filip. Jag är lycklig med din lycka, lycklig med min uppgift som förste styrman, lycklig med din hustru och att hon finns med dig ombord, och att du har fått dina gärningars lön.
Filip Vi hade en lång och äventyrlig resa av provningar, Krantz, men de är överståndna nu.
Krantz Men hur var det egentligen med de där snuskhumrarna till präster?

Filip Det får min hustru själv berätta om. Vi är av med dem nu.

Krantz Tänkte de verkligen anmäla henne för inkquisitionen?

Filip De bara hotade, Krantz. Fegt folk hotar bara.

Krantz Men här är hon, frisk som en daggpärkla, glad som en lycklig brud och ljus som en skrattande solstråle! Välkommen på däck, frun!

Amine Tack, styrman Krantz! Vad vädret är lugnt idag.

Filip Det är stiltje för första gången på vår resa.

Amine Är vi i höjd med Godahoppsudden redan?

Filip Snart, min käraste.

Amine Vädret är så vackert att man frestas gå och bada.

Krantz Vi jämförde just er situation i prästernas klor med Susanna i badet.

Amine Tala inte om de äckliga eunuckerna, styrman Krantz. Är man inte normal sexuellt kan onaturligheten lätt få perversiteten att urarta till monstruösa groteskheter.

Krantz Så ni vet fortfarande inte vad gubbarna gjorde med er?

Amine Jag såg ingen av dem mer. Fader Mateo stack utskrattad iväg till Portugal, därtill beordrad av sin egen skandaliserade orden – hela Antwerpen fnittrade åt hans svagheter. Jag släppte aldrig in fader Seysen mera, och när Filip kom hem såg han till att fader Seysens saga blev all. Den idioten blev visst skickad till Holländska Guyana, ett tropiskt feberträsk och en av de hemskaste platserna på jorden.

Filip Rätt åt honom. Antwerpen glömmer aldrig de båda kåta prästerna som tillsammans förgrep sig på en änka.

Amine De rörde mig aldrig, Filip.

Filip Men de luktade på dig. Det är nästan värre.

Krantz I Holland är kalvinisterna emellertid värre. Där skrattar man inte åt moraliska felsteg. I Antwerpen har man åtminstone humor.

Filip Jag lovar dig, Krantz, att det är värre att bli utskrattad än att bli avrättad. Man kan dö med äran i behåll, men Amines båda parasiter förlorade allt och i synnerhet äran och fick därtill behålla livet som straff.

Krantz Ändå tror jag att jag skulle föredra att bli utskrattad än avrättad. Döden är utan återvändo, men äran är det kanske bara nyttigt att förlora ibland, då den mest bara är lögn och fåfänga.

Amine Har ni varit i Kina, Krantz?

Krantz Jo, jag har varit i Macao. Portugiserna är inte goda att tas med på Kinesiska sjön.

Filip Därför har vi en liten soldattrupp med oss som betäckning för superkargen. Om inte vi får marknad i Kina stjal engelsmännen den.

Amine Jag ser fram emot Ceylon och Batavia.

Filip Först kommer dock Kap.

en matros Kapten!

Filip Vad är det?

matrosen En liten båt i sikte!

Filip Är det skeppsbrutna?

matrosen Nej, den ser tom ut.

matros 2 Det ligger en ensam man i den!

Filip Här, Amine, får du genast möta livets allvar ute på havet. Han kan vara ensam överlevande efter ett skeppsbrott och har säkert mycket att berätta. – Få in båten i lä, och för ombord passageraren!

matros 1 Ja, kapten!

Amine Tror du han kan ha mött din far?

Filip På dessa breddgrader är allting möjligt.

Krantz Här är något som inte stämmer. Det kan också vara en rymling eller desertör.

Filip (ropar) Är han beväpnad?

matros 1 Nej, han verkar flådd av solen och illa därän. Han har ingenting i båten.
Filip Lägg honom på gångbordet, och låt fältskären undersöka honom.
matros 1 Ja, kapten.
Amine Bara han inte är död.
Krantz Sjömän dör inte så lätt, fru Amine.
matros 1 Den här lever då åtminstone.
fältskären(s röst) Ge honom litet vatten!
matros 2 (utanför) Vakna, sjusovare! (*slår vatten på den skeppsbrutne*)
fältskären Han lever då åtminstone.
matros 1 Han vill tala med er, kapten. Han frågar vad det är för fartyg.
Filip Är han nederländare?
matros 1 Ja.
den skeppsbrutne(s röst) Låt mig gå själv.
fältskären (kommer in) Han säger att han var på ett fartyg som kantrade i en hård by. Han hann nått och jämt kapa loss jollen akterut. Han påstår att hela den övriga besättningen omkommit.
Filip Håller hans historia?
fältskären Han verkar vara en mycket erfaren sjöman. Han är mycket illa därän, och i hans tillstånd skulle vem som helst ha dukat under. Men han står redan på benen.
Filip Kan han komma hit?
fältskären För hit den skeppsbrutne!
(Några matrosar kommer in med Schriften.)
Schriften Kapten van der Decken! Vi ses igen, hi-hi! (*flinar vidrigare än någonsin.*)
Krantz Känner ni denne man, kapten?
Schriften Och fru van der Decken också! Det fägnar mig, hi-hi!
Amine (svimmar)
Filip För ner kaptenskan i kajutan! (*Hon förs hastigt ut.*)
 Ta hand om den skeppsbrutne! Ge honom vad han behöver. Se till saken, fältskärn!
fältskärn Ja, kapten. Ta ner honom i sjukhytten. Han måste få skugga och vila.
 – Är allt väl, kapten?
Filip Ja tack, fältskärn. Ni kan gå. (*De går med Schriften.*)
Krantz Hur är det, Filip?
Filip Den mannen är som en gengångare. Varje gång han uppträder i mitt liv är det som en chock. Krantz, vi var båda på *Ter Schelling* när hon förläste, jag som andre styrman, han som lots. Han bokstavligen organiserade *Ter Schellings* förlisning. Ingen överlevde utom jag, men han, han heter Schriften, dök upp plötsligt i Antwerpen ett år senare. Jag har aldrig fått veta hur han överlevde, och Kapkolonin förnekade att någon annan kommit i land från *Ter Schelling*. Nu dyker han upp för tredje gången – från ingenstans.
Krantz Vi får se upp med honom. Har även Amine sett honom förut?
Filip Ja, två gånger, båda gångerna när han kom som budbärare till vårt hem i Antwerpen med kompaniets promotioner.
Krantz Han torde ha en fascinerande historia att berätta.
Filip Ingen blir någonsin klok på honom. Han skaffar sig kontroll över människor, men de får aldrig något ur honom.
Krantz Hans otäckhet är fascinerande.
Filip Det är det minsta man kan säga.
Krantz Vad tänker du göra med honom?
Filip Landsätta honom i Kap. Hans närvaro är mig outhärdlig.
Krantz Han tillhör säkert kompaniet. Säkert kan något skepp ta honom till Holland. (*Amine kommer sakta in.*)

Amine Nej, Filip, låt honom följa med oss.
Filip Amine!
Amine Han är en del av vårt öde. Om vi gör motstånd blir det bara värre.
Filip Kan *du* stå ut med honom?
Amine Med svårighet.
Filip Då lämnar vi honom i Kap.
Krantz Han kanske själv vill återvända till Holland.
Amine Låt honom själv bestämma, Filip. Vad hans uppgift i livet än är har den med vårt öde att göra, och vi kan inte trotsa det.
Filip Som du vill, min älskade.
Krantz Ni har någon ödeshemlighet som jag inte förstår.
Filip Ju mindre du förstår av den, Krantz, desto bättre för dig själv.
Krantz Det måste vara något ohyggligt.
Filip Åtminstone så är det svårt tillräckligt.
Krantz Och är detta enögda sjömonster inblandat i leken?
Filip Vi vet inte, Krantz. Han kan vara en joker i leken.
Krantz En svår lek i så fall.
Filip Ja, kanske värre än någon väderlek.
Krantz Nej, Filip, ingenting kan vara värre än det, särskilt här vid Godahoppssudden.
Filip Du vet inte vad du talar om, Krantz.

Scen 9. Amine vid relingen.

Amine Så detta är Indien, det sägenomspunna och mystiska sagolandet, där andligheten är den enda lagen. Ja, vi har kommit så långt utan äventyr och passerat Kap utan stormar, fastän vi har en enögd lots ombord.
Skriften (*smyger fram till hennes sida. Hon rycker till förskräckt. Han anstränger sig för att vara hövlig.*) Min fru, skeppet där borta seglar till ert eget land om några dagar.
Amine Ja, jag vet det. Vad vill ni säga med det?
Skriften Madame, jag vill er väl. Ni måste tro det, hur jag än ser ut, och vilka erfarenheter er man än har av mig som sjöman. Jag ber er att återvända hem med det där skeppet och stanna hemma tills er man en gång kommer hem igen.
Amine Jag förstår inte detta. Varför har ni detta intresse för min framtid?
Skriften Jag ser bortom horisonten och anar en fara för er del som kan innebära en förfärlig död, om ni fortsätter.
Amine Jag måste dela min mans faror.
Skriften Denna fara jag vädrar gäller er och icke er man. Jag vill inte er något ont, min fru. Jag vill bara rädda er.
Amine Från vad?
Skriften Från både ert eget öde och er mans öde.
Amine Kan ni göra det?
Skriften Jag försöker ju.
Amine (*ser på honom*) Ni tycks veta mera om vårt öde än jag själv. Vad vet ni som icke jag eller min man vet?
Skriften Forska icke, min fru. Det gagnar ingen.
Amine Vem är ni?
Skriften En sjöman.
Amine Det är inget svar på min fråga.
Skriften Jag behöver ett svar på *min* fråga, madame. Tänker ni resa hem eller utmana ödet?
Amine Jag kan icke överge min man i hans svåra uppgift.

Schriften Svåra uppgift! Humbug! Han har ingenting på havet att göra!

Amine Varför vill ni hindra honom?

Schriften Jag vill inte hindra honom i något av vad han gör.

Amine Herr Schriften, två gånger har ni kommit som olycksbudbärare till vårt hus. Båda gångerna skilde ni min man från mig så att han nästan inte kom tillbaka. När ni seglade med honom på *Ter Schelling* snarare bidrog ni till hennes skeppsbrott än hjälpte min man i att klara krisen. Jag måste betrakta er som en sabotör och nästan som en ond ande. Vad vill ni?

Schriften Jag vill inte sabotera för er man. Och jag vill rädda ert liv.

Amine Men ni vill hindra min man i hans mission.

Schriften Varför tror ni det?

Amine Alltså känner ni till hans mission! Hur kommer det sig att ni känner till något som bara han borde känna till?

Schriften Min fru, ni känner själv till saken, och även heliga män har diskuterat den. Vad som är känt av en kyrkans man kan aldrig förbli hemligt inom kyrkan.

Amine Så ni känner även djävulsprästerna Mateo och Seysen?

Schriften Det har jag inte sagt. Och de är inga djävulspräster. De gör bara så gott de kan.

Amine Alltså känner ni dem. Hur känner ni dem?

Schriften Ni glömmer, min fru, att jag varit både i Antwerpen och Amsterdam. Och vårt samtal spårar ur. Jag har framfört min varning. Jag ber er lämna mig besked om ni återvänder hem eller fortsätter med kurs mot döden. Jag vidhåller att jag bara vill försöka rädda er.

Amine Min makes öde är mitt eget. Jag är en del av honom. Det vore onaturligt av mig att inte följa honom.

Schriften Madame, jag högaktar er. Men kom ihåg, att ni har alltid möjlighet att ångra er och hoppa av, tills det en dag kan bli för sent. Er man kommer. Det är bäst jag går. (*går*)

Filip (kommer upp) Vad ville Schriften?

Amine Han ville rädda mitt liv. Han bad mig återvända till Holland genast och vänta på dig där. Han ville rädda mig från mitt öde.

Filip Vad vet han om ditt öde?

Amine Han ser kanske saker som dödliga inte ser.

Filip Skulle han själv då inte vara dödlig?

Amine Är din far dödlig, Filip?

Filip Jag vet inte. Det är det jag måste ta reda på. Och om han inte är dödlig måste jag frälsa honom från hans ohyggliga odödlighet. Det är allt jag vet.

Amine Jag följer dig, Filip, vad Schriften än säger.

Filip Han vill tydligen åtminstone inte dig något ont.

Amine Inte dig heller, Filip.

Filip Varför förföljer han oss då?

Amine Av någon anledning, Filip, vill han frälsa oss från ditt öde.

Filip Skulle han då ha intresse av att min far förblir förbannad?

Amine Vi närmar oss mysteriet, Filip.

Krantz (ropar) Klart att kasta loss, kapten!

Filip (ropar) Bra, Krantz! Lätta ankar! – Nästa Batavia, min älskade.

Amine Med Schriften.

Filip Med vårt ödes välsignelse och förbannelse. (*kysser henne.*)

Akt V scen 1.

Filip Vi närmar oss farliga vatten, Krantz.
Krantz Ja, det är väl världens ökändaste orkanområde.
Filip Har vi passerat Andamanerna och Nikobarerna ännu?
Krantz Vi borde vara ganska nära dem, men detta allt mörkare väder tyder på att vi redan passerat dem.
Filip Vad säger barometern?
Krantz Den sjunker ständigt.
Filip Då måste vi genast ta ner bramrårna och få ner småseglen. Bramstängerna måste strykas. Allt tungt gods måste transporteras ned, och vi måste surra kanonerna.
Krantz Jag har redan gett order om allt detta.
Filip Bra, Krantz. Du är en idealisk förste styrman. Du läser mina tankar innan jag tänkt dem själv.
Krantz Vi ska nog klara stormen, kapten. Inte ens Schriften har gjort något för att sinka vår resa.
Filip Jag har också nästan oroats av hans lugn. Inte en gliring till besättningen, inget uttryck för missnöje, han har lagt band på sig av någon anledning.
Krantz Kanske av högaktning för fru Amine.
Filip Det verkar faktiskt så, Krantz.
en matros Kapten! En stormby!
Filip Låt den komma! – Eller också ruvar han på någon ond plan. Hans passivitet oroar mig nästan mera än hans ondska.
(*Häftigt oväder. Vindmaskin till maximum. Åska och dunder.*)
Krantz Tror du han kan framkalla oväder?
Filip Nej, det tror jag inte. Människan har alltid i sin fåfänga trott sig kunna behärska naturen och påverka väder och vind, men så dum är inte Schriften.
matros 1 Kapten! Ett fartyg i lovart!
matros 2 Det länsar undan för stormen!
Filip Tror du de ser oss, Krantz?
Krantz Det är svårt att säga. Havet är vitt av skum som borde förstöra sikten mera för dem än för oss, då ljuset är bakom dem. Vi ser dem bara som en skugga, men risken är att de bara ser vitt framför sig.
(*Ett fartyg med fyllda segel syns komma rakt inpå.*)
Filip Du menar att de kan ramma oss?
Krantz Chanserna är små, men risken finns.
matros 1 Kapten! De ändrar inte kurs! De styr rakt på oss!
matros 2 De ser oss inte!
Krantz De är bara tre kabellängder ifrån oss! Vårt stormstagegel har slitits sönder! Vi kan inte styra!
Filip Upp med rodret! Fort upp med rodret! Det är vår enda chans!
Krantz De brakar rakt på oss! De kan inte väja även om de ser oss!
matros 1 Rodret uppe, kapten!
Amine (kommer upp) Vad är det för uppståndelse?
Filip Gå ner under däck, Amine!
Amine Jag är inte rädd. Men vad är det för ett fartyg som styr rakt på oss?
Krantz De ser oss inte eller kan inte väja.
Filip (tar fram en megafon) Skepp ohoj!
Krantz (ropar och viftar med sin hatt) Skepp ohoj!
Filip De ser oss inte.
Schriften (har obemärkt kommit fram) De kanske vill ramma oss med avsikt?

matros 2 Kapten, skeppet lyder inte roder. Vi kan inte falla av, då förseglen är bortslitna.

Filip Då är vi förlorade!

matros 1 Tio alnar kvar! De kommer att klyva oss mitt i tu!

Filip Bered er på att hoppa över till dem när vi kolliderar! Amine, håll dig fast vid mig!

matros 2 Nu kommer skrällen!
(Skeppet kommer rakt på men glider igenom dem. Detta kan endast göras på film och på teater med filmduk. Man kan göra så att en stor skugga sveper över scenen samtidigt som skeppet på duken glider förbi.)

Krantz Hur är detta möjligt?

matros 2 Spökskeppet! Spökskeppet!

Amine Filip! Se din far!
(Man får en kort skymt av den åldrade hålogde kaptenen uppe till vänster på det förbipasserande skeppets akter.)

Schriften (knyter rasande sin höjda näve åt synen) Dra åt helvete, din förbannade djävul!
(Genast försvinner Willem van der Decken och fartyget.)

Amine Filip, det är över.

Krantz Skeppet bara försvann. Det gled igenom oss och försvann.

matros 1 Såg ni den likgiltiga besättningen ombord? De grinade som om de tyckte det var roligt!

Krantz Ja, de hånlog åt vår förskräckelse och åt den förvirring de skapade.

Filip Jag såg honom, Amine, jag såg honom! Och han såg mig!

Amine Ni var ganska lika varandra.

Krantz Kapten, ni har upplevt detta fartyg fler gånger än jag. Vad betyder det?

Filip Du upplevde det själv i Maghellans sund, Krantz. Du vet vad det betyder.

Schriften Skeppsbrott, undergång och död, hi-hi!

Filip Nu börjar han!

Krantz Vi klarar stormen, Filip! Det är inte den som är det värsta!

Filip Vad är det värsta?

Krantz Männens modlöshet! Det är den vi måste bekämpa!

Filip Ner med rodet! Låt oss länsa undan som spökskeppet! Den här stormen är bara en bagatell! Extra romransoner till alla, om vi bara klarar stormen!

Krantz Vi klarar stormen, Filip!

matros 1 Hörde ni, gossar? Kapten bjuder på rom, om vi bara lägger manken till!

matros 2 Vad väntar vi på?

matros 3 Till väders! Åhej!

Filip Kurs nord-nordväst!

matros 4 Ajaj, kapten!

Filip Amine, tror du att du kan skänka ut rommen?

Amine Naturligtvis. (går ner)

Filip Nå, Schriften, den här gången blir det inget skeppsbrott!

Schriften Nej, men det blir något annat. Fartyg kan brinna och gå på grund, till exempel, hi-hi!

Filip Inte på Indiska Oceanen i det här vädret.

Schriften I morgon är också en dag, kapten, hi-hi!

Filip Tack för att du i alla fall inte gjort krisen värre.

Schriften Jag bidar min tid, kapten, jag bidar min tid!

Filip Varför knöt du näven åt min far?

Schriften Det är en sak mellan honom och mig. Det är för resten det minsta man kan göra. Alla andra gjorde ingenting. Är det bättre? (går med ett hotfullt grin.)

Krantz Vad har han i kikaren, kapten?

Filip Strunt i det. Stormen är inte över ännu. (även Krantz går.)

Alla anar att detta skepp aldrig mer kommer i hamn, men ingen vågar säga det, för alla vet det. Men jag har sett dig, far, och du har kommit närmare. För varje gång kommer vi närmare varandra. Det kan bara leda till försoning, och att jag till sist får omfamna dig. Vi skall finna frid till slut, far, med eller utan Schriften!

(Stormen accelererar, vindtjuset och åskan maximeras, och hela scenen drunknar i stormmoln och dimma.)

Scen 2. Flotten.

(När dimmorna skingras ser man flotten glida in på scenen. Endast Schriften är vaken vid rodret. Ett torftigt segel hänger på en provisorisk mast. Längst fram ligger Filip och Krantz.

De andra är tämligen utslagna.)

Filip (vaknar, groggy) Var är jag?

Krantz (trött) Vi är fortfarande kvar på samma flotte.

Filip Krantz, säg att alltsammans är en mardröm.

Krantz Mardrömmar har man alltid bara ensam. Jag är med i denna verklighet. Alltså är det ingen dröm.

Filip Kan vi inte önska det till en dröm, så att det blir en dröm?

Krantz Det blir förvisso en dröm om vi bara dör först.

Filip Jag får inte dö, inte så länge Amine lever.

Krantz Vi vet inte att hon lever.

Filip Säg igen var vi är, Krantz. Jag glömmer bort det hela tiden.

Krantz Vi ligger under Ekvatorns sol någonstans vid Nya Guinea. Vi hade passerat Celebes och var nära Moluckerna när vi fick dåligt väder.

Filip Gick vi på grund sedan?

Krantz Ja, vi strandade på en sandbank, där vi måste överge skeppet.

Filip Var det så vi kom på flotten?

Krantz Ja, det var så vi kom på flotten.

Filip Men den var väl större?

Krantz Den var dubbelt så stor, och dessutom hade vi alla våra båtar.

Filip Vad hände? Påminn mig!

Krantz Solen håller på att omtöckna vårt förstånd. Det är så i tropikerna.

Filip Därför är det viktigt att vi inte tappar minnet. Berätta hur det var.

Krantz Vi angreps av malajiska pirater. Din besättning och trupperna rodde då bort med skeppskassan, och piraterna förföljde dem, medan du stannade på flotten hos Amine, och jag följde er.

Filip De hann visst i kapp alla båtarna?

Krantz Ja. Piraterna dödade de våra till sista man och försvann med skeppskassan.

Filip Men det var bara halva katastrofen.

Krantz Ja. Vi nådde aldrig land. Det gick för långsamt, så de flesta av de som var kvar beslöt att kapa flotten. Vi var emot det.

Filip Vi hade byggt flotten i två delar, var det inte så, så att den ena lätt kunde kapas vid behov?

Krantz Precis så var det. Men vi var på den seglande delen medan Amine och förnödenheterna var på den andra. När vi sov kapade våra egna män flotten, och här sitter vi nu. Flotten är lättare och seglar fortare men när ändå inte land.

Filip Amine gömde undan vatten och skorpor åt oss, Krantz, när de andra behagade slänga förråden över bord.

Krantz De tänker bara på sig själva.

Filip Jag förlåter dem aldrig. De separerade mig från min hustru utan att fråga mig.

Krantz De visste att du aldrig skulle gå med på det.

Filip Jag hoppas bara att hon har det bättre än vi.

Krantz Hon kan knappast ha det sämre.
 Filip Krantz, jag har en plan. (*viskar*)
 Krantz Det skulle vara en blodig hämnd. Men de är nog på sin vakt.
 Filip (*viskar*)
 Krantz Filip, jag förstår din hämndlystnad även om jag inte delar den. Men du är ännu kapten. Jag måste lyda dina order.
 Filip Alltså gör vi det.
 (*De ligger redan vid masten, men obemärkt gör de loss storskotet, och plötsligt släpps hela seglet ner över hela besättningen. Bara Schriften blir utanför.*)
 Nu!
 (*Filip och Krantz griper sablar och sticker ner allt som rör sig under seglet. Man ser blodfläckar uppkomma överallt.*)
 Över bord med dem! Varenda en! De är förrädare allihop! Här får ni för Amine! Åt hajarna med er! Åt helvete med er!
 Schriften (*har road åsatt det hela, hjälper nu till*) Nu blir flotten avgjort lättare!
 Filip Helst hade jag sett dig också gå över bord, Schriften, men du klarar dig alltid.
 Schriften Lita på det.
 en matros Kapten! Skona mig! Jag var inte delaktig!
 Filip Ta fram honom! Vem är det? Nåväl, skona honom.
 matrosen Kapten, alla dessa olyckor är inte vårt fel. Allt har hänt efter att det förbannade spökskeppet seglade på oss.
 Schriften Helt riktigt.
 Filip Skyll på spökskeppet! Jag skyller på er girighet och kortsynthet! Ni har alla dött för att ni bara tänkte på er själva!
 Schriften Filip van der Decken, tänker inte du också bara på dig själv?
 Filip Vad säger du, din vattenloppa?
 Schriften Du är förblindad av din saknad av Amine. Därför vet du inte vad du gör. Aldrig har jag sett en så brutal order bli utdelad.
 Filip De var alla förrädare, mördare, tjuvar och girigbukar!
 Schriften Nej, de var alla människor. Men du förföljer en omänsklig varelse, och därför drabbar alla dessa omänskliga olyckor oss.
 Filip Vad menar du, din olycka!
 Schriften Sluta jaga den Flygande Holländaren, så finner du lyckan och din hustru igen.
 Filip Vik hädan, frestare!
 matrosen Men han har kanske rätt.
 Filip (*till matrosen*) Håll truten, eller jag slänger dig över bord!
 (*till Schriften*) Man kan lika gärna påstå, din enögde reptil, att alla olyckor började efter att vi tagit dig ombord! Varje gång du har gjort entré i mitt liv har det varit som ett preludium till oöverskådliga olyckor! Vad vet du egentligen om den Flygande Holländaren?
 Schriften Bara att han inte är *min* far, hi-hi!
 Filip (*griper tag i honom*) Om du inte har några band med honom, vad rätt har du då att övertala min hustru och mig att överge vårt heliga företag?
 Schriften Förnuftets rätt, kapten!
 Filip Du övertalade min hustru att resa hem när vi var i Indien! Men hon vägrade! Du övertalar mig att ge upp jakten på mysteriet med min fader, men jag vägrar! Du har separerat mig och Amine fastän vi vägrade!
 Schriften Nej, det har jag inte. Jag ville bara att hon skulle klara sig från din olycka!
 Filip Vad är då min olycka?
 Schriften Att du vill frälsa din far.
 Filip Nej, Schriften, min olycka var att jag någonsin råkade ut för dig!

(lyfter upp honom och kastar honom långt ut i havet. Han skriker och försvinner med ett kraftigt plask.)

Så! Den skulle vi ha gjort oss av med från början!

(skriker) Kom tillbaka nu från de döda om du kan, Schriften! (skakar knytnäven efter honom.)

Krantz Filip, lugna dig. Du har fått solsting.

Filip Nej, äntligen har jag gjort något vettigt!

Krantz Du vet inte vad du gör! Du är rasande av hunger och törst!

Filip Nej, Krantz, jag är galen efter att ha förlorat Amine! (bryter samman i gråt.)

Krantz (tar hand om honom. Till matrosen:) Han är färdig.

matrosen Nu har vi i alla fall vatten och skorpor tillräckligt.

Krantz Drick, Filip, för Guds skull!

Filip Nåväl, men låt mig dö sedan. (dricker och förlorar medvetandet.)

Krantz Vi måste nå land snart.

matrosen Med så mycket last förlorad går det mycket lättare nu.

Krantz Men vad är det där där borta?

matrosen Ett segel! Vi är räddade!

Krantz Ja. Det är en liten malajisk pirog. Kanske de är vänligt sinnade.

matrosen Den måste komma från Ternate.

Filip Var är jag? Vad har hänt?

Krantz (till matrosen) Vi måste få honom bort från solen. Han är omtöcknad igen.

Filip Var är Amine?

Krantz Vi är på väg till henne, Filip. Hon har kanske kommit just till Ternate.

Filip Ack, jag får aldrig se henne mera! (faller i vanmakt.)

Krantz Han är färdig.

matrosen Ja, det är vi också snart.

Krantz Om detta är vår räddning kom den nästan för sent.

Scen 3. Tidore.

Kommendanten Vad är det du säger?

tjänaren Det är alldeles sant, ers excellens!

Kommendanten Då är det väl en sjöjungfru de har hittat?

tjänaren Nej, en alldeles ensam vit kvinna.

Kommendanten Hos kannibalerna på Papua?

tjänaren Ja. De har vårdat henne som en moder och nu fört hit henne.

Kommendanten Är hon från Portugal?

tjänaren Hon verkar vara holländska.

Kommendanten Vacker?

tjänaren Det är inget fel på henne.

Kommendanten Ja men så för då äntligen in underverket hit så att jag får se på henne!

tjänaren Ja, ers excellens. (försvinner)

Kommendanten Här lever man ensam och utsvulten i exil som bas för Portugals yttersta koloni med bara apor och kannibaler omkring sig. Och så kommer det en övergiven vit kvinna drivandes förbi på en flotte. Det låter ju som rena hallucinationen!

tjänaren (kommer in med Amine) Här är hon, ers excellens.

Kommendanten Madame! (krusar och bugar ytterst hövligt som för en drottning)

Amine Är ni den portugisiske kommendanten här på Tidore?

Kommendanten Till er tjänst, madame.

Amine Jag är hustru till kapten van der Decken på Utrecht. Genom en olycka har vi blivit åtskilda. Har ni hört talas om skeppsbrutna från fartyget?

Kommendanten Har det förlit?

Amine Vi strandade mot en sandbank och måste gå i båtarna och en flotte i två delar. Båtarna överfölls av pirater som dödade alla ombord. Bara vi på flotten klarade oss.

Kommendanten Alltså ni ensam?

Amine Nej, min man och några till var med på flotten. Men en natt när vi sov tycks de båda flotthalvorna ha skilts åt. Jag har inte sett min man sedan dess.

Kommendanten Var var detta?

Amine Utanför Nya Guinea.

Kommendanten Och så drev ni i land på Papua.

Amine Ja.

Kommendanten Och ingen har ofredat er?

Amine Jag blev bättre skyddad av kannibalerna än av mina egna landsmän.

Kommendanten Inkluderar det er man?

Amine Naturligtvis inte.

Kommendanten Ni ska bli lika väl skyddad här. Vi ska behandla er som en furstinna. Ni kan betrakta hela vår koloni här som ert hov. Alla skall vara er underdåniga. Och mest underdånig av alla skall *jag* vara och ständigt vakta vid er sida. (*kysser hennes hand.*)

Amine (drar åt sig handen) Jag vill bara finna min man.

Kommendanten Inte så bråttom! Njut av paradiset medan ni befinner er i det! Kanske ni skall finna en annan så god som er man. Han är förresten säkert död.

Amine Ni har inte hederliga avsikter, min herre.

Kommendanten Här finns till och med en präst som kan viga oss.

Amine Jag vill gärna anförtro mig åt honom, men hellre om min begravning än om någon vigsel med er.

Kommendanten (ropar) Hit med prästen!

(ljuvt) Förlåt om jag förolämpat er.

Amine Jag antar att ni inte sett någon vit kvinna på länge. Ni bär er så åt.

Kommendanten Ni har gissat rätt, fru?

Amine Amine van der Decken.

(Precis när hon säger sitt namn kommer tjänaren in med prästen. Denne studsar.)

Mateo Amine!

Amine Fader Mateo! (*Båda är lika häpna och förskräckta.*)

Mateo Vad gör ni här?

Amine Vad gör ni själv här?

Kommendanten Känner ni båda varandra?

Amine Alltför väl.

Mateo (till kommendanten) Jag levde som gäst i denna frus hus i Antwerpen under ett antal år.

Amine Men hur kom ni hit?

Mateo Jag skickades från Lissabon som missionär till Formosa. Därifrån kom jag hit.

Amine Jag söker min man. Han var kapten på *Utrecht*, och jag följde med honom.

Mateo Ni skulle ha stannat hemma.

Amine Kanske, men nu är jag här. Vi förlorade skeppet och skildes åt när en flotte delade sig. Från Papua seglades jag hit av vänliga infödingar.

Kommendanten Kannibaler!

Mateo Låt mig sköta det här.

Kommendanten Jag känner dig, din bock i heliga kläder! Aldrig att jag låter dig vara ensam med henne!

Mateo (struntar i honom) Amine, följ med mig till Goa. Därifrån kan ni lätt komma hem till Antwerpen. Om er man lever kommer han också hem.

Amine Men han måste vara här i närheten.

Kommendanten Inget holländskt fartyg har setts till i dessa vatten. Inga skeppsbrutna heller.

Mateo Kom med mig till Goa. Jag skall vara er livvakt och vän.

Kommendanten Snuskhummer!

Mateo Bry er inte om honom. Han har varit här ensam för länge.

Amine Herr kommendant, det verkar vara klokast att jag följer med denne jesuit till Goa. Jag liter mer på honom än vad jag litar på er.

Kommendanten Tro mig: han släpper er aldrig!

Amine (ler) Tro mig: jag har kört ut honom tidigare. För mig till fartyget, fader Mateo.

Mateo Det går ett till Timor denna vecka.

Amine Då skall vi vara ombord. (*Mateo ledsagar henne ut.*)

Kommendanten Vid alla helvetets allra heligaste sakrament! Där gick min chans! Och den kommer aldrig tillbaka! Förbannat vare mitt liv i detta infernaliska paradiset! (*brister ut i gråt av förtvivlan och självömkan.*)

Scen 4. På väg till Goa. Storm.

Mateo Fru Amine, jag ber er förlåta mig det obehag som jag vållade er i Antwerpen.

Amine Det är glömt sedan länge.

Mateo Samtidigt vill jag försäkra er att jag verkligen inte hade några skändliga avsikter.

Amine (ler) Men ni gav mig en god förevändning för att köra ut er.

Mateo Men vad gjorde ni egentligen?

Amine Det vet ni. Jag drömde.

Mateo Det var mer än bara drömmar.

Amine Ni har alltid spionerat på mig, fader Mateo, och gör så fortfarande.

Mateo Jag vill bara försöka förstå er.

Amine En man kan aldrig förstå en kvinna.

Mateo Jag är inte en man. Jag är präst. Jag står över mitt kön.

Amine Ingen man eller kvinna står över sitt kön och allra minst en präst. Att försöka höja sig över naturens lagar är höjden av högmod och kan bara leda till fall.

Mateo Ni har själv rykte om er att vara högmodig, Amine, särskilt här ombord just nu. Sjomännen är rädda och ber till sina helgonbilder och åkallar jungfru Maria, men ni har bara hån och förakt till övers för deras tro, som om det var vidskepelse.

Amine Är det inte vidskepelse att be till bilder och dyrka gudinnor?

Mateo Amine, jag har alltid misstänkt att ni aldrig övergivit islam.

Amine Ni får misstänka det.

Mateo Ändå är ni konverterad och döpt och vigd i den heliga kyrkan. Menar ni att ni erkänner att ni fortfarande är otrogen?

Amine Otrogen, fader Mateo, är ett fult ord som muslimer använder om kristna, liksom judar kallar alla icke-judar för *gojim*, liksom vi kallar alla icke-kristna för hedningar. Det är ett nedsättande ord. Använd det inte i min närvaro.

Mateo Men vilken religion omfattar ni egentligen?

Amine Jag omfattar världsalltets ende Gud. Räcker inte det?

Mateo Nej, Amine. Det räcker inte. Ni måste även omfatta hans enfödde son och den helige ande. Annars omfattas ni inte av kyrkan.

Amine Gör det mig till en kättare?

Mateo Ja, det gör det i kyrkans ögon.

Amine Jag omfattade aldrig någon religion, fader Mateo, då jag bara sett hyckleri i dem alla. Min far omfattade islam för att klara livhanken och för att vinna en prinsessas hand. Min mor var född muslim men hånade profeten och hade roligt

åt händelserna i "Tusen och en natt". Jag har aldrig mött någon kristen som inte varit en girig och egenkär skrymtare. Ni och fader Seysen var värst när ni nosade på mig för att genom mina dofter kunna anmäla mig för inkquisitionen.

Mateo Men det luktade konstigt, fru Amine. Ni hade intagit trolldomsdroger.

Amine I så fall är det trolldom och häxeri i alla mediciner. Ni vet ingenting om droger, fader Mateo. Min far var Antwerpens mest kunnige läkare.

Mateo Ni har inte besvarat min fråga. Säger ni ja eller nej till Kristus och kyrkan?

kaptenen (avbryter) Gå ner under däck! Stormen blir värre!

Mateo Om vi ändå ska förlisa är det väl lika bra att vi stannar kvar?

kaptenen Hur vet ni att vi ska förlisa?

Amine Nej, kapten. Vi ska inte förlisa. Jag är kaptenshustru. Jag känner sådant här. (*indikerar hjärtat.*) Vi har redan klarat av stormen. Det värsta är över.

Mateo Svara på min fråga, Amine!

Amine Fader Mateo, er religions grundare var det som sade, att den som inte är för oss är emot oss. Får då en vanlig människa varken vara för er eller emot er?

Mateo Ni bara slingrar er.

Amine Nej, fader Mateo, jag blir er svaret skyldig i evighet. (*går lugnt ner.*)

kaptenen En modig flicka!

Mateo Hon är modig genom sin kallblodighet och likgiltighet för faran, vilket gör henne farlig.

kaptenen Vad menar ni?

Mateo (förtroligt) Hon står i kontakt med övernaturliga krafter!

kaptenen (förargad) Skäms på er, fader! Vad försöker ni skrämma mig med? Den Flygande Holländaren? Vi har ju inte ens sett honom! (*går därifrån.*)

Mateo Amine, Amine, en dag skall jag få klarhet i vem du egentligen är!

Scen 5. Tidore.

Kommendanten (på dåligt humör) För in de båda ohängda marsvinen!

(*Filip och Krantz förs in som fångar.*)

Jaså, era imbecilla olyckor till holländska satanister, ni har burit hand mot den portugisiska överheten! Vet ni om att det genast dömer er till att bli skjutna utan pardon?

Filip Herr kommendant, med all respekt, vi är skeppsbrutna holländska sjömän som drev i land på Ternate. Kungen av Ternate tvingade oss att delta i ett krig mot Tidore. När flottan från Ternate drog sig tillbaka stannade vi frivilligt kvar på Tidore och gav oss åt er. Det vittnar väl om vår oskuld.

Kommendanten Skeppsbrutna? Från vilket skepp? Genast!

Filip *Utrecht.*

Kommendanten Det är riktigt att ett sådant skepp strandade vid Nya Guinea, och det förefaller troligt att ni som holländare kom från detta skepp. Kapten var en viss van der Decken. Känner ni honom? (*Filip och Krantz ser på varandra.*)

Krantz Ja, han var kapten.

Kommendanten Omkom han eller överlevde han?

Krantz Han omkom troligen med det stora flertalet.

Kommendanten Hur klarade ni er?

Filip Vi lämnade *Utrecht* i tre båtar och två flottar. Båtarna förde med sig skeppskassan. Dessa överfölls och plundrades av malajiska pirater, och varje man ombord dödades. Endast vi på flottan klarade oss.

Kommendanten Har ni bevis för att kaptenen omkom?

Krantz Nej.

Kommendanten Vad hade ni för rang själva?

Krantz Jag var tredje styrman, och denne man var lots.

Kommendanten (nöjd) Mina herrar, jag erbjuder er friheten på ett enda villkor. Jag vill att ni attesterar ett certifikat som bekräftar kapten Filip van der Deckens död.

Filip Varför?

Kommendanten (arg) Därför att jag vill det!

Filip Men ingen har sett honom död. Vi kan inte veta detta säkert.

Kommendanten Det struntar jag i! Det enda viktiga är att han är död på pappret! Välj själva! Friheten eller döden.

Krantz Ni tvingar oss således till denna egendomliga vittnesbörd?

Kommendanten Ni tycks förstå att ni inte har något val. (*Tjänaren kommer in.*)
Ja, vad är det?

tjänaren Ers excellens, en ny skeppsbruten holländare har påträffats.

Kommendanten Död eller levande?

tjänaren Vid full vigör. Han verkar ej ha deltagit i Ternatefolkets angrepp.

Kommendanten Hämta hit honom. Nej, för resten, jag går först och talar med honom. Var är han?

tjänaren Han hålls i arresten.

Kommendanten Bra. Bevaka dessa herrar under tiden. (*går*)

Filip Varför vill kommendanten att vi attesterar vår kaptens döds-certifikat?

tjänaren Kaptensens fru drev i land här, och kommendanten blev galen i henne.

Filip Är hon kvar?

tjänaren Nej, hon kom undan. Hon reste till Goa via Timor med en präst. (*Filip ger en suck av lättnad.*) Men kommendanten tror att han kan få henne tillbaka hit om han bevisar att hennes man är död.

Krantz Han verkar ganska desperat.

tjänaren Hon var den första europeiska kvinna han fått se här under hela sin tjänstgöring, och hon råkade vara en skönhet.

Kommendanten (*utanför*) Jag ber er identifiera era båda skeppskamrater. De säger sig vara lots och tredje styrman.
(*Kommendanten kommer in med Schriften.*)

Schriften (*diaboliskt munter*) Kapten van der Decken! Och styrman Krantz! Vilken glad överraskning, hi-hi! (*flinar värre än någonsin.*)

Kommendanten Vid alla blodiga helgon! Är detta kapten van der Decken?

Schriften Ja, och förste styrman Krantz från *Utrecht*. Vi förläste samtidigt, eller hur? Hi-hi!

Kommendanten Så ni har bedragit mig, mina herrar! Det är alltså den livslevande kapten Filip van der Decken jag har framför mig, make till min framtida brud! (*Filip vill attackera.*) Håll honom! (*Han grips.*) Det hjälper inte, kapten van der Decken. Ni slipper inte ifrån ert öde. Detta är bättre än om ni bara skrivit under kaptensens död. Nu kan jag själv ombesörja er död och bevisa den för min käraste Amine!

Filip Herr kommendant, ni måste vara förryckt. Även om ni dödar mig kommer Amine aldrig att gifta sig med er.

Kommendanten (*slår honom*) Vet hut, din bondloppa till frilloson! Skyll dig själv som sätter din egen hustru på drift mitt bland världens vildaste öar! Hon lovade mig att hon skulle gifta sig med mig om jag kunde bevisa att ni var död!

Filip Det sade hon bara för att slippa er.

Kommendanten (*behärskar sitt raseri med svårighet*) För ut dem! Stäng in dem! Arkebusera dem! Gräv ner dem! Båda två! Och ge mig sedan kaptensens avhuggna huvud!

Krantz Herr kommendant, om ni mördar oss utan saker får ni aldrig veta vart *Utrechts* guld tog vägen.

Kommendanten (*till Krantz*) Jag skonar er om ni talar om det.

Krantz Bara kapten van der Decken vet det.

Kommendanten Då får vi väl tortera honom då! Till döds, om det inte går på annat sätt! För bort dem! (*Filip och Krantz föres ut.*)

(*till Schriften*) Och du, din sakramentskade padda, vad står du och grinar för? Tycker du det är roligt? För bort honom! Han har förstört dagen för mig! (*Schriften föres bort.*)

O Gud, nu får jag aldrig se en kvinna mer! (*begraver ansiktet i händerna, mer förtviolad än någonsin.*)

Scen 6. Goa.

Amine (läser ett brev) "Madame, Jag beklagar mycket er mans olyckliga död. Han föll i våra händer då han från Ternate deltog i de Hollandvänliga Ternatebornas angrepp på vår koloni, och det var med nöd vi kunde rädda honom svårt sårad till livet. Han deltog sedan i en expedition med oss och sin egen styrman Krantz till Nya Guinea, varunder han dukade under i en häftig tropisk feberattack. Hans sista ord var en omtanke om er. Hans sjöman mynheer Krantz och lots mynheer Schriften sänder er sitt deltagande och bekräftar att vad jag skriver är sant. Jag beklagar mycket. Jag väntar på er. Jag älskar er.

Er allra underdånigaste tjänare

Jesus Maria Salvador de São Pedro e Paulo de Belem,

kommendant av portugisiska Tidore."

Den narren! Han ljuger! Men tydligen befann sig Filip på Ternate, ön bredvid, på ett stenkasts avstånd! (*Det knackar.*)

Stig in! (*Fader Mateo visar sig.*)

Fader Mateo.

Mateo Är ni nöjd med er bostad?

Amine Ja tack, det är mycket bättre här än i klostret.

Mateo Kommer ni överens med er värdinna?

Amine Mycket väl. Hon är älskvärdheten själv, och hennes son är mig mycket tillgiven.

Mateo Ett skepp har just kommit från Ostindien.

Amine Med nyheter?

Mateo Ja, tyvärr. En portugis Pedro var i tjänst hos kommendanten i Tidore och bekräftar er makes bortgång.

Amine Var är han?

Mateo Jag tog mig friheten att föra honom hit. Stig in, Pedro.

(*Denne stiger in.*) Berätta vad ni vet om Filip van der Decken.

Pedro Kommendanten lovade att skona hans liv om han visade var guldets från Utrecht låg begravet på Nya Guinea. Han seglade dit med kapten van der Decken, styrman Krantz, två fartyg och portugisisk besättning. Men vi fick alla veta att han ämnade komma tillbaka med guldets ensam. De båda holländarna skulle begravas på Nya Guinea.

Amine Krantz också?

Pedro Ja.

Amine Men kommendanten kom inte tillbaka medan ni var där?

Pedro Nej, jag reste innan.

Amine Då finns det ännu hopp.

Mateo Nej, Amine, det finns det inte. Den kommendanten var djävulen själv, och det vet ni. Han ämnade aldrig släppa Filip och Krantz ifrån sig med livet i behåll.

Amine Ni känner inte Filip.

Mateo Och ni känner inte världen.

Amine (håller fram brevet) Kommendanten har själv ljugit för mig! Han skrev att Filip var död innan han avreste på expedition! Allt är bara lögn!

Pedro Madame, förlåt mig, men det var två holländska fångar mot två beväpnade portugisiska örlogsmän med trupper.

Amine Allt är bara lögn! Han använder Krantz och Schriften som vittnen, men ingen av dem skulle ljuga för mig, inte ens Schriften!

Pedro Jag säger bara som det är. Jag ljuger inte.

Amine Men ni har inte sett dem döda! Ingen har sett dem döda! Ut med er, båda två! (*kör ut dem.*)

Filip! Du lever! Jag känner det! Men jag måste få visshet! Det finns bara ett säkert sätt. (*tar fram sina droger och blandar en dryck.*) Filip! Om du finns på andra sidan, så kom till mig från de döda! Om du lever, så skall jag finna dig levande! (*dricker. Dörren öppnas försiktigt, och Mateo och Pedro ses kika in på henne.*) Filip! Var är du? (*kastar ifrån sig glaset. Filip syns högt uppe ovanför scenen till vänster, spejande som från en rigg.*) Filip, jag ser dig! Du är på väg mot Goa! Du har klarat dig! Men var är Krantz?

Filip (för sig) Ack, min bäste vän, min ödesbroder Krantz, som delade tusen faror med mig bara för att inte orka igenom den sista! Skickligt organiserade du myteriet mot den inbilske kommendanten med hjälp av guldsätten, som de giriga kolonialisterna fick slåss om allena medan vi klarade oss, bara för att du skulle råka ut för en tiger på Sumatra! Vem har jag nu kvar i livet utom Amine, och vem vet om hon ännu lever? Håll ut, Amine! Jag är på väg till Goa! (*Ljuset slocknar – han försvinner.*)

Amine (i trance) Filip! Du lever! Du är på väg till mig! Jag tackar min fader och min moder för deras konster! Men stackars Krantz! Skall jag då åkalla honom från andra sidan? Nej, då riskerar jag att få fram kommendanten också.

Mateo (bryter in, rasande) Trolldom! Pedro, ni är mitt vittne! Din satans häxa, nu är du fast och överbevisad! Du frambesvärjer andar från andra sidan graven!

Amine (vaknar) Fader Mateo! Ni har spionerat! Som alltid!

Mateo Och jag har ett vittne! Ni kommer inte undan den här gången! Ni idkar hednisk trolldom!

Amine (sjunker ned på knä) Nej, jag sökte efter min man Filip i drömmarnas värld, den värld vi alla har gemensamt, den heligaste av alla världar, där man alltid kan få kontakt med dem man inte får träffa!

Mateo Din häxa! Du är oförfädd! Du överbevisar dig själv! Du framhärdar i din synd! Pedro! Hämta några präster från inkquisitionen på andra sidan torget!

Pedro Fader Mateo, hon är en lidande kaptenshustru och saknar bara sin man!

Mateo Gör som jag säger! Annars blir du medskyldig till brott!

(*Pedro går förskräckt.*)

Amine Omänskligt präst, har ni då ingen anständighet i själen? Fattar ni ingenting? Är ni helt blåst i skallen?

Mateo Otidigheter och förolämpningar hjälper er inte, slyna!

Amine Fader, är det en religion ni representerar? Det är i så fall dumhetens och ignoransens egen religion av bara fåfänga och inbilskheter!

Mateo Du hädar!

Amine Nej, jag säger sanningen! Om du kallar dig en representant för kristendomen och gör vad du gör i kristendomens namn är du en medbrottsling till alla de överlagda mord kristendomen har på sitt samvete!

Mateo (korsar sig) Vi dödar inte! Vi frälser människor från helvetet genom att i nödfall rena dem från katteri genom det heliga bålet!

Amine Din hjärntvättade mördare, har du ingenting bättre att komma med?

Mateo Du talar med djävulens egen tunga!

Amine Får en ensam övergiven kvinna, förrådd av sina närmaste, då inte försvara sig?

Mateo Du får försvara dig inför den heliga inkquisitionen! (*Pedro inkommer med två inkvisitorer i långa svarta kåpor och strutar: endast ögonen syns.*)

Amine Ingen kan försvara sig mot inkquisitionen, och det vet du mycket väl, du falske präst som mördar i Guds namn!

Mateo Hör hur hon hädar! För ut henne! Den här matrosen såg allt och kan vittna med mig om trollpackans trolldom! Hon skall inför rätta!
(*Inkvisitorerna fjättrar hennes händer.*)

Amine Jag visste från början, din patetiske eunuck i helig förklädnad, att du som perverst monster bara ville mig illa! Nu får du din vilja fram med mig! Du kan aldrig få mig, men du får i stället tillfredsställelsen att få se mig dö!

Mateo (*korsar sig*) Hon vet inte vad hon säger! För ut henne!

Pedro Vet ni vad ni gör, fader Mateo?

Mateo Tig! Vill du bli medbrottsling?

Pedro Jag har inte gjort något.

Mateo Jag kan anmäla dig för underlåtelsebrott om du inte vittnar om vad du såg mot henne!

Pedro Vi gjorde fel som smygtittade.

Mateo Annars hade vi aldrig fått reda på sanningen!

Amine Det var bara den jag sökte! Jag ville bara veta om min man lever!

Mateo Han är död!

Amine Nej, han lever! (*Hon förs ut av inkvisitorerna.*)

Mateo Pedro, ni har själv vittnat om att han inte hade några chanser.

Pedro Och tror ni han lämnar er i fred om han är död och ni dödar hans hustru?

Mateo Vet hut, karl! Är ni besatt av djävulen som Amine?

Pedro Jag trodde ni hade sett den Flygande Holländaren.

Mateo Det är en helt annan sak. Det här är en hysterisk inbillningssjuk kvinna som praktiserar trolldom utan att veta vad hon gör!

Pedro Fader Mateo, ni har gått för långt.

Mateo Nej, det var hon som gick för långt! (*kör ut Pedro och går ut själv.*)

Scen 7. Inkvisitionsdomstolen.

inkvisitor 1 Vad heter ni?

Amine (*i fjättrar som förut*) Amine van der Decken.

2 Var kommer ni ifrån?

Amine Min man är flamländsk katolik från Antwerpen, men hans föräldrar var från Amsterdam. Själv föddes jag på ön Zanzibar men uppfostrades i Antwerpen.

inkvisitor 1 Ni är således av arabisk börd.

Amine Ja, genom min mor. Men min far var av judisk börd.
(*Alla förfasar sig.*)

inkvisitor 1 Likväl var han katolik liksom ni?

Amine Jo, men aldrig helt och hållet, liksom jag.

inkvisitor 1 Vad menar ni?

Amine Jag menar, att den kyrka jag döptes till och vigdes i som katolik är icke den samma som drar mig inför rätta, vilken jag tar avstånd från.

inkvisitor 2 (*halvt under rösten*) Bra svarat.

inkvisitor 1 Vad vet ni om er man?

Amine Han var kapten på den holländska ostindiefararen *Utrecht*, som förliste vid Nya Guinea.

inkvisitor 1 Hur kom ni hit?

Amine Min man och jag skildes åt efter haveriet genom andra olyckstillbud. Fader Mateo förde mig hit med löfte om att jag skulle få fortsätta mot Antwerpen.

inkvisitor 1 Har ni någon förmögenhet?
Amine Nej, ty den är min mans.
inkvisitor 1 Vad har ni själv här i Goa?
Amine Ingenting utom det som är i fader Mateos vård.
inkvisitor 1 Vet ni varför ni är här?
Amine Jag är här genom fader Mateos falska anklagelser för något som jag inte har begått.
inkvisitor 1 Ni vet mycket väl att fader Mateo och matrosen Pedro båda var vittnen till oegentligheter från er sida.
Amine Mitt samvete anklagar mig inte för att ha gjort något ont.
inkvisitor 1 Ni är alltså inte medveten om ert brott?
Amine Jag har inte begått något.
inkvisitor 1 Då bekänner ni alltså heller ingenting?
Amine Nej.
inkvisitor 1 Då måste vi tortera er.
Amine Det kan inte tvinga någon bekännelse ur mig då jag inte har begått något brott.
inkvisitor 2 Ni sade att ni tog avstånd från en annan kyrka än den ni var döpt och vigd i. Kan ni närmare definiera den kyrka ni tar avstånd från?
Amine Den kyrka som håller fast vid vidskepelse och förföljer oliktankande.
inkvisitor 2 Vad menar ni med vidskepelse?
Amine Att tro på trolldom.
2 Ni tror således inte på trolldom?
Amine Nej.
2 De båda vittnena säger att ni åkallade avlidna andar och att ni hade kontakt med er man tvärs över den Indiska Oceanen. Är inte detta trolldom?
Amine Nej.
2 Vad är det då?
Amine Något naturligt.
2 De oliktankande som ni menar att kyrkan förföljer, vilka är de?
Amine Till exempel judar, muslimer och så kallade kättare.
2 De kättare som kyrkan förföljer, hur skulle ni definiera dem?
Amine Till exempel sådana som vägrar dyrka relikier, helgon och jungfru Maria.
2 Ni tror alltså på heligheten hos relikier, helgon och jungfru Maria?
Amine Nej. Jag tror bara på Gud.
2 Och Jesus Kristus?
Amine Vad är det med honom?
2 Tror ni på honom?
Amine Som vad då?
2 Som Guds enfödde son.
Amine Nej.
2 Jag beklagar, men då står ni utanför kyrkans gemenskap, och kyrkan kan bara rädda er själ genom bålet, då ni en gång mottagit dopets och äktenskapets sakrament. Jag är uppriktigt ledsen.
Amine Hycklare!
1 Jag varnar er. Otidigheter kan bara förvärra er sak.
Mateo Mitt barn! Mitt barn! Besinna er!
Amine Där är min baneman. Fader Mateo, er sorg är ett hån som bara gör er patetisk.
Mateo Vi vill bara ert bästa! Vi vill bara få er ut härifrån!
Amine Det är enkelt. Det är bara för er att släppa ut mig.
Mateo Det går inte utan att du bekänner dina synder.
Amine Fader Mateo, jag har inga synder att bekänna. Det vet ni som den som satt dit mig. Alla de synder jag straffas för är era egna.

Mateo Nåväl, låt oss då anta att det är som ni säger. Antag att er kontakt med er man var naturlig och att han lever. Vill ni då inte träffa honom igen?
Amine Det vet ni mycket väl att det är det enda jag vill i livet.
Mateo Så låt oss då rädda er!
Amine Hur?
Mateo Genom att ni bekänner er skyldig!
Amine Hur kan jag bekänna mig skyldig till något brott som jag inte har begått?
Mateo Älskar ni då inte er make?
Amine Över allt annat.
Mateo Uppoffra då er stolthet för honom!
Amine Jag har uppoffrat allt för honom. Jag uppoffrar gärna mitt liv för honom. Men, herrar inkvisitorer, om jag bekänner mig skyldig till ett brott som jag inte har begått, blir jag då inte bränd som häxa på bålet för att jag erkänt mig skyldig?

(*tystnad*)

Jag genomskådar er alla, och jag förbannar den kyrka ni representerar, och må den förbannelsen drabba alla som i den kyrkans namn förföljer och mördar oskyldiga!

inkvisitor 1 Behöver vi höra mera? Hon är halsstarrig! Hon vägrar att bekänna sitt brott fastän hon är överbevisad!

Amine Bevisa att det var ett brott! Bevisa att de avlidnas andar inte existerar! Bevisa att jag såg fel när jag såg att min man levde! Överbevisa mig om att jag hade fel, och jag skall erkänna att jag hade det.

2 Antag att dessa andar ni hade kontakt med var onda andar och inte de avlidna ni sökte. Antag att ni misstog er. Är detta möjligt?

Amine Fader Mateo kan själv intyga att det är omöjligt att missta sig när man möter en ande. Han har själv mött den Flygande Holländaren. Om jag är skyldig till trolldom för mitt andeskåderi är han det också.

Mateo (ursinnig) Häxan försöker dra ner mig i sitt eget fördärv!

1 Är det sant, fader Mateo, att ni känner den Flygande Holländaren?

Amine Han kan inte förneka det, då han gjorde det tillsammans med ett helt skepps besättning. Var det inte *Batavia* skeppet hette?

inkvisitor 1 Vi får undersöka fader Mateos fall senare. Härmed förklarar jag emellertid Amine van der Decken överbevisad om trolldom genom samröre med onda andar, då hon bekänner det själv. För ut henne! (*Amine föres ut, betraktande Mateo.*)

Mateo Kan ingenting rädda henne?

inkvisitor 2 Det är ni själv, fader Mateo, som fört henne hit och fått henne dömd. Skönjer vi ett spår av ånger över er fromma nitälskan?

inkvisitor 1 Vi behöver henne för den stora autodafén. Vi måste fylla kvoten.

inkvisitor 2 Det är bäst ni ser om ert eget hus, broder Mateo. Det kan bli er rannsaking nästa gång. (*Inkvisitorerna bryter upp.*)

Mateo (ensam kvar) Vad har jag gjort!

Scen 8. Autodafén.

(*Pampig procession. Praktfull utsmyckning och orgelspel. Kyrkklockor. Ett podium för inkvisitorerna och en tron för storinkvisitorn vid katedralen. Fångarna förs in bakbundna ledsagade av präster och munkar. Amine som den värsta brottslingen förs in sist. Slutligen bärs fem lik in med likkistor bakom dem. Alla munkar och inkvisitorer är svartklädda i kåpor såsom varande dominikaner. Inkvisitor 1 går upp i en tribun och predikar.*)

Inkvisitor 1 Kära bröder och systrar i Kristus! Vi är samlade här idag för att högtidlighålla minnet av Jesu Kristi lidande och död genom denna universella manifestation av rättvisa och barmhärtighet. Vår heliga inkquisition är som Noaks ark men med den skillnaden, att ehuru alla vilda djur som gick in i arken även kom ut igen som vilddjur, så har de vilda vargsjälur som gått in i inkquisitionen kommit ut igen som fromma lamm. Det gäller även de fem som avlidit under pågående inkvisionsövningar, vilkas kroppars brännande med de levande kommer att förläna dem samma eviga salighet som de levande. Med stor smärta överlämnar den heliga kyrkan dem åt det heliga bålet vilkas hjärtans hårdhet och vilkas brotts svåra beskaffenhet gjort det omöjligt för kyrkan att förlåta dem, på det att de genom denna reningsdöd ändå må komma till paradiset. De som ändrar sig och bekänner sina brott i sista stund blir strypta innan bålen antänts. Därmed mildrar vår heliga kyrka den världsliga rättvisans och lagens stränghet med att bevisa de dömda den mildheten och barmhärtigheten att de blir straffade med döden men helt utan blodsutgjutelse. Må kyrkans sedlighets lag ha sin gång. För fram de dömda till bålen!

(Sju livdömda förs fram och fjättras vid pålar på bålen, Amine i mitten.)

Filip (s röst i församlingen) Nej! *(Tumult där han är. Han bryter sig fram och rusar fram till Amine.)* Amine! Amine!

Amine Filip! Filip!

(Tumult. Alla präster, munkar och soldater försöker stoppa honom.)

Filip Hon är oskyldig!

Mateo Filip van der Decken! Och han lever!

Inkvisitor 1 Stoppa honom!

Amine (ropar högt över hela torget) Där ser ni att han lever! Kan ni få ett mera konkret bevis?

Filip Amine! Lämna mig inte! Inte nu! Inte efter allt detta!

Amine Filip!

(Knektar slår brutalt ner Filip precis när han når fram till Amine.)

Blod forsar ut ur hans mun.)

Filip! De har dödat honom!

Inkvisitor 1 Ordning! Ordning!

Inkvisitor 2 För bort honom! Vem är det?

Inkvisitor 3 Tydligen Filip van der Decken, hennes man.

Inkvisitor 4 Så olämpligt!

Inkvisitor 5 Ta hand om den rasande mannen! Han vet inte vad han gör!

Pedro (kommer fram) Jag tar hand om honom. *(till Amine)* Han är inte död. Amine, förlåt oss, ty vi vet icke vad vi gör!

Inkvisitor 2 Karlen är otillräknelig! Han vet inte vad han säger!

Inkvisitor 3 Fängsla honom!

Pedro Nu ser jag vad ni alla går för, heliga herrar inkvisitorer! Ni är bara omänskliga bödlur ute efter att roffa åt er godtrogna människors pengar! Ni vet att denna fru Amine är en rik kaptensfru, och bara därför har ni fört henne inför inkquisitionen bara för att få avrätta henne bara för att få beslagta hennes egendom! Och samma gäller alla de tre hundra offer som skall brännas här idag!

Inkvisitor 1 Tysta honom!

en knekt Ska du tala så till prästerna? *(mördar honom brutalt.)*

2 Ta hand om kaptenen! Bär honom till hospitalet och spärra in honom där bland de andra dårhushjonen!

(Inkvisitorer tar hand om och bär ut Filip.)

3 Bränn liket bland de andra liken!

(Pedro läggs till de redan färdiga liken.)

Mateo (ifrån sig) Amine! Allt detta är ditt eget fel! Om du hade följt mina råd hade detta inte skett! Ännu är inte allt för sent! Ångra dig! Bekänn dig skyldig!

Amine Din erbarmlige narr, skulle jag ödmjuka mig inför mina mördare och be dem strypa mig i stället? Kom ihåg denna dag, Mateo! Den skall förfölja dig så länge du lever! En enda sak har jag i mitt liv att ångra: den dag min man räddade er från döden och gav er en fristad och tillflyktsort i vårt hem! Ingenting var olycksbringande i mitt liv utom bekantskapen med er skenhelighet, som om något lärt mig att förakta och förbanna er kristna kyrka i evighet! Glöm mig inte! Min förbannelse är värre än den Flygande Holländarens!

Mateo Amine! För Guds skull!

Amine Vem tror du att du lurar? Ni är satanister allihop!

2 Tysta henne! (*Inkvisitorer kommer fram och munkavlar henne.*)

Mateo Amine! Ännu är inte allt för sent!

1 Jo, broder Mateo, nu är det för sent. Tänd bålen!

(*Bålen tänds. Tjock rök utvecklas. Offren börjar skrika hjärtskärande.*)

Hela scenen insveps i rök och mörker.)

Scen 9.

Fader Seysen ensam.

Seysen (läser ett brev) "Min vän, broder och kollega, Detta är det sista brev jag skriver till dig, ty jag känner nu att jag är döende. Ända sedan den fasansfulla autodafén, då vår Amine brändes på bål, har jag förföljts av kronisk sömnlöshet och obotlig ångest. Jag har försökt gottgöra min förbrytelse med att ta hand om den stackars Filip, som aldrig mera duger till kapten. Efter hans sammanbrott var dårhuset det enda för honom, där jag nu i två år skött om honom dag och natt. Han är vithårig numera, och ibland skiner hans forna förnuft igenom som solen genom stormmoln, men det går strax över, och han sjunker åter in i det förflutna och skuggornas värld, som en skugga av en som en gång var. Jag har nu givit upp hoppet om att han någonsin kan bli frisk igen, samtidigt som jag själv nu ger upp striden mot mitt eget öde, min egen förbannelse, mitt eget vanvett och den överväldigande bittra eftersmaken av ett förfelat liv.

Din uppgivne broder,
Mateo."

En bitter saga av bara tragedier och lidanden blir därmed bara bittrare. Vem skall ta hand om Filip nu? Och vad kan jag göra? Jag är rädd, att det bara är att kontakta Filips släktingar och låta dem få igenom sina anspråk på huset och hans förmögenhet. Det är det enda jag kan göra. (*går uppgivet.*)

Scen 10. Ombord på *Nostra Señora da Monte*.

Tjock dimma.

Spridda röster

Var är vi!

Man ser ingenting!

Vi måste vara nära Kap!

Aldrig har jag upplevt en sådan dimma vid Kap!

Det har jag.

Du är då också gammal.

(*Ett rött ljus bryter igenom.*)

Vad är det?

Solen!

Det är kvällssolen! Det är solnedgång! Hon går ned röd! Då blir det storm!

Inte en storm till!

Vi har så det räcker!

Ljuset tilltar.

(Det röda ljuset blir intensivare, som om jorden stod i brand. Det blir allt starkare.)

Aldrig har jag varit med om något liknande!

Det här är ju inte klokt!

(Sakta ser man silhuetten av ett fartyg höja sig i fonden.)

Kaptenen (visar sig, full) Helige Sankt Antonius, detta är ju förfärligt! Nog har jag sett skepp sjunka, men aldrig har jag sett det gå till baklänges! Är det bara jag som är full, eller är hela verkligheten bakom flötet?

matros 1 Kapten, det måste vara Spökskeppet!

matros 2 Det måste vara Spökskeppet!

kaptenen Herre du min skapare och heliga Jungfru Maria, ve mig att jag någonsin steg upp ur kojen denna dag! *(går ner. Under däck:)* Var är min Madeira?

röst (från det andra fartyget, som nu har höjt sig helt och nu ligger precis intill)

Ohoj där!

matros 1 De lägger ut en båt!

2 Den kommer hitåt!

3 Släpp för all del ingen ombord!

rösten Hallå, gott folk! Ge oss ett kasttåg från fören!

1 *(till de närmaste)* Aldrig i livet!

2 Vi låtsas inte finnas till.

3 Kanske de lämnar oss i fred.

rösten Ni kunde gott ha gett mig ett kasttåg, mina vänner.

(En gammal sliten sjöman kommer klättrande ombord.)

Var är kaptenen?

matros 1 Vad vill ni?

sjömannen Har ni ingen kapten?

matros 2 Han har gått och gömt sig.

sjömannen Är vi då så farliga? Jag beklagar, men vi har haft mycket svårt väder. Annars skulle vi inte ha besvärat er. Det verkar nästan som om vi aldrig skulle komma förbi Kap. Saken är den, att vi har några brev, som vi gärna skulle skicka hem. Kanske ni skulle kunna ha den stora godheten att ta hand om dem?

matros 1 Aldrig i livet!

2 Rör dem inte!

3 Jag beklagar, men jag hoppas ni finner ett annat fartyg.

sjömannen Jag förstår inte detta. Inget fartyg vill ta emot våra brev. Varför är människorna så hjärtlösa? Kan de inte tänka sig in i vår situation? Jag vet inte hur många år vi har kämpat vid den här udden, det måste vila någon sorts förbannelse över oss, som om vi kommit utanför tidsdimensionen, och varje fartyg vi möter och kontaktar bemöter oss ovänligare än det förra. Vad är det med er? Är ni icke människor? Har ni inte hustrur och barn själva? Längtar ni inte hem till dem som vi? Men vi har inte fått se de våra på årtal. Det får kanske ni. Sjömän borde hjälpa andra sjömän, i synnerhet om de är i olycka. Annars måste det ju bara bli värre.

(vädjande) Snälla ni, jag måste få besvara. *(håller ut breven och vill ge dem.)* Kan ni inte ta emot dem? Det är bara vanliga brev, och de flesta är kärleksbrev. Det är ingenting farligt med dem.

3 Vi beklagar.

1 Ta breven och släng dem över bord!

2 Vi måste be er att omedelbart lämna vårt fartyg.

sjömannen Det här är ju oerhört. Men jag tror ni bara är vidskepliga av fruktan för det okända. Ni vet inte vad ni gör. Ni ser inte ert eget bästa. Jag är bara en vanlig sjöman från ett vanligt fartyg, som bara haft otur att råka ut för storm i jag vet inte hur många år....

3 Hur länge har ni varit ute?

sjömannen Vi vet inte. Problemen började när vår almanacka blåste över bord. Vår kronometer går inte att laga, och vi kan aldrig bestämma vår latitud numera, för vi känner inte solens rätta deklination för dagen. Vår kompass är bara missvisande, och vår enda sextant blev krossad av en fallande koffernagel....

Filip (grånad och sliten, träder fram) Låt mig få se era brev.

sjömannen Vem är ni?

Filip En passagerare på väg från Goa till Holland. Jag har liksom ni varit ute längre än jag själv vet om. (*Sjömannen ger honom breven och visar dem för honom.*)

sjömannen Det här brevet är från vår andre styrman till hans hustru i Amsterdam. Hon bor vid Waserkajen. Det har varit förseglat i flera år. Vi har inte kunnat befördra det.

Filip Waserkajen finns inte mer, min gode vän. Den revs för ett antal år sedan, och där ligger nu en stor skeppsdocka.

sjömannen (förvånad) Det är inte möjligt! Hur ska vi hitta henne då? Och här är ett brev från uppbördsskepparen till hans far, som bor vid gamla torget.

Filip Gamla torget är också borta. Där står nu en ny kyrka.

sjömannen (häpen) Vad för något? Jag kan inte tro det! Och här är mitt eget brev till min fästmö Vrow Kesler med pengar åt henne att köpa ett nytt halsband för.

Filip (skakar på huvudet) Jag är mycket ledsen. Jag minns en gammal dam med det namnet. Hon begravdes för trettio år sedan. Hon väntade på sin fästman tills hon dog.

sjömannen (upprörd) Omöjligt! Ni driver med mig! Jag lämnade henne som ung och blomstrande! Det måste vara en annan ni menar! Och här är ett brev till huset Sliz & Co, som äger vårt skepp.

Filip Det fanns en firma med det namnet för många år sedan. Men den gjorde konkurs, och det huset finns inte längre.

sjömannen Det här är för mycket! Ni driver gyckel med en gammal sjöman! Vad menar ni egentligen? Hur kan ni skämta så grymt? Våra brev är skrivna med hjärteblod och tårar, och ni.....

Filip Vem är det här brevet till?

sjömannen Det är från vår kapten till hans son.

Filip (lugnt) Det är till mig.

sjömannen Vad säger ni?

matros 1 Ta inte emot det!

2 Öppna det inte, för Guds skull!

3 Filip, ge det tillbaka!

(*Matros 1 rycker brevet från Filip just när han öppnar det och slänger det med alla andra brev över bord.*)

sjömannen Nej, så får man inte göra! Det är ju höjden av gemenhet! Att vägra ta emot hjärtslitande brev och till och med slänga dem över bord öppnade! (*gråter*)

Filip (vill trösta honom) Broder....

sjömannen Rör mig inte! Jag vill inte ha något med er att göra! Ni är grymmare än alla andra! Den tid kan komma när ni själva önskar att era familjer visste något om er belägenhet! Nu kanske de aldrig får veta det, precis som våra! (*går*)

Filip (hinner upp honom) Broder!

matros 1 Låt honom gå!

2 Ju förr han lämnar fartyget, desto bättre!

sjömannen (till Filip, fortfarande sårad) Vad vill ni?

Filip Jag tror jag bör komma med er och tala med er kapten.

sjömannen Om vad då? Han är inte vidare rolig. Han är bara bister och sur och blir aldrig bättre.

Filip Jag kan ha något att komma med till honom.

sjömannen Kom med då. Men ni kan inte vara hans son. Ni är ju lika gammal som han.

Filip Hur gammal trodde han att hans son var?

sjömannen En liten lekande pilt.

Filip Visa vägen, min gode man. Den här resan är ändå min sista. (*de går.*)

matros 1 (förbluffad liksom de andra) Vad tror ni om det, kamrater?

2 Kanske det var verkliga brev till verkliga personer.

3 Ja, den passageraren ser vi då aldrig mer.

4 Det är bäst att vi försvinner.

1 Gå ner och väck kaptenen. Faran är nog över.

2 Tror du passageraren offrade sig själv för oss?

1 Jag misstänker det.

(*Allt insveps åter i dimma.*)

Sista scenen.

När dimman skingras är det samma scen.

Men det är ombord på den Flygande Holländarens fartyg.

Sjömannen kommer ombord med Filip. De ombordvarande är tysta.

Längst bak står kapten Willem van der Decken, en högre men ödslig gestalt.

Dialogen är känslomättad med mycket pauser.

sjömannen Kapten, jag för en passagerare ombord. (*paus*)

Han säger att han ville tala med kaptenen.

Kapten Det är jag. (*paus*) Träd fram, unge man. (*paus*) Vad vill ni kaptenen?

Filip Mitt namn är Filip van der Decken.

Kapten Mitt familjenamn. Även namnet på min son. Men ni är en gammal man.

Kan ni vara en släkting?

Filip Min far var Willem van der Decken.

Kapten Det är mitt namn. (*berör honom, känner på hans kind.*)

Är ni verklig? Eller bara en spökfigur?

Filip Vi är båda verkliga, far.

Kapten Håll ett ögonblick! Bara en person kan rätt identifiera er. Lots hit!

(*Skriften kommer in.*)

Filip Skriften!

Skriften (helt seriös) Ja, Filip, spelet är över nu. Ni har kommit lika långt som jag, och vi möts för sista gången, vid målet. Jag beklagar mycket att jag inte kunde rädda er hustru. Efter hennes död har jag beslutat mig för att inte motarbeta er mera.

Filip Det här är min första resa sedan dess. Men vem är ni?

Skriften Jag har försonat mig med er far, för att ni skulle nå samma försoning. Jag var hans lots.

Filip Var ni då den olycklige som han kastade över bord i ett blint anfall av vrede?

Skriften Ja, och liksom han fick chansen till återlösning genom er fick jag chansen att hämnas. Det gällde att med alla medel få er att avstå från ert uppsåt att frälsa er far, på det att han skulle få irra omkring i evig tid och sprida skräck och undergång åt alla skepp han mötte på de södra oceanerna. Många skepp har förlit, Filip, och oräkneliga oskyldiga sjömän har offrats för ingenting, för hans raseri och min fåfänga, i synnerhet under de år då ni satt inlåst på hospitalet i Goa.

Filip Jag var inspärrad av chocken av min sorg. Ni var således verkligen en ond man, Skriften. Men nu är ni annorlunda, när vi äntligen möts på er hemmaplan där ni är er själv.

Skriften Er hustru omvände mig. Jag såg det framför mig. Jag såg att hon ensam kunde hota min eviga hämndtörst. Jag försökte rädda henne med att skicka hem

henne, men hon föredrog sitt öde för er skull. När hon dog var min hämndlystnad förlorad. Jag återvände till er faders fartyg och försonade mig med honom för att invänta er här.

Filip Låt mig få se det. Låt mig få se er skaka hand.

(Schriften och kapten skakar eftertryckligt hand.)

Kapten Nu beror resten på dig, Filip.

Filip (kastar sig i kaptenens famn)

Kapten Min son! Jag trodde aldrig du skulle komma!

Filip Det är över, far! Nu är det över!

(Matroserna jublar, ävenså Schriften. Ljus bryter in över scenen.)

Kapten Inga skeppsbrott mer i min väg, Filip.

Filip Vi är hemma, far! Vi är hemma!

(Modern kommer in.)

Modern Välkommen hem, Willem van der Decken!

(De omfamnas.)

Kapten Amine! Nu fattas bara du!

(Schriften kommer in med Amine och överlåter henne åt Filip.)

Filip Amine! Jag trodde aldrig jag skulle få se dig mer!

(De omfamnas och släpper varandra ick.)

Amine Som du ser är livet fullt av överraskningar.

Filip Hur var det fader Mateo sade? "I denna historia finns det mer än vad någon kunde ha drömt om i sin filosofi att kunde finnas mellan himmel och jord."

Amine Tack och lov för att världen är sådan!

Göteborg, påsk-5.5.1996,

renskrivet först i juli 2003.